

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

udg. af Anders J. Eriksholm.

Hjemløs : Digte og Fortællinger af forskellige
Forfattere

Holbæk : E. Henningsens Forlag, 1895

74 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

HJEMLØS

Overskudet tilfalder Herberg for Hjemløse.

HJEMLØS

DIGTE OG FORTÆLLINGER

AF FORSKELLIGE FORFATTERE

UDGIVNE VED ANDERS J. ERIKSHOLM

HOLBÆK

E. HENNINGSENS FORLAG

1895.

DANSK SKYTTE-TIDENDES TRYKKERI, HOLBÆK.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

	Side
INDLEDNINGSDIGT	1
ALFRED IPSEN: FRA HALVFJERSERNE	3
ZAKARIAS NIELSEN: TO UNGDOMSDIGTE	10
ANDERS J. ERIKSHOLM: AF EN KVINDES HISTORIE	15
AXEL R. BROBY: FRA DET MØRKESTE KØBENHAVN	26
ANDERS J. ERIKSHOLM: FOLKEVISE	33
SIMON HAMBER: DEN NYE OPERA	35
CARL EWALD: EN SKOVTUR	41
ANDERS J. ERIKSHOLM: PRINS BURIS OG LIDEN KIRSTEN	49
SVEND VONVED: JULENATS-SYNET	57

*Har du set, naar Mørket rinder sort og blødt fra
Himlens Sky*

*og de mange Lygter skinner i den store, travle By,
tavsse Skikkelser sig liste, hvor ej Lygteskæret naa'r?
— Om du kendte, om du vidste deres Levesæt og Kaar!*

*Det kan være, at dit Øje fanged deres Pjalteskrud,
naar fra Ruder, blanke høje, Lys flød over Gaden ud,
blændhvidt Lys, som aabenbared blege Aasyns bitre Nød
— den, som Mørket trolig vared i sit folderige Skød.*

*Det kan være, du fik kende mangt et slukket, haabløst
Blik*

*stirrende sig mod dig vende, da forbi du hastig gik,
ilende til Hjemmets Hygge, Ovnens Varme, Lampens
Skin,
medens Mulmets sorte Skygge hylled Haabløsheden ind.*

O, saa tænk da paa de arme, som i Mørket ude gaar,
 naar din Stues milde Varme lun og hjemlig mod dig
 slaar,
 tænk paa alle dem, som Nøden krysted i sin haarde
 Favn,
 ønskende maaske sig Døden, knuget under Sult og Savn.

Se dem, som de gaar derude, ejende ej mindste Ly,
 ej en Krog bag isdækt Rude, hvor de kan for Natten ty!
 Lad det stumme Blik dig bede om at række Haanden
 frem
 — o, hvor dejligt at berede for hver hjemløs Sjæl et
 Hjem! •

Fra Halvfjerterne.

Egentlig skulde jeg læse; men det blev ikke til noget. Hvert Øjeblik brød uvedkommende Forestillinger forstyrrende ind i min Læsning, og Ordene fik ingen Mening. Tidt og ofte begyndte jeg forfra igjen og med en god Villie; men det blev til lige lidt.

Maaske var det Sommervarmen, der laa tungt ud over Byen og næsten sortnede Luften ude i Horisonten, maaske den søvnige Lyd af en Flue, der med næsten ubegribelig Ihærdighed vedblev at sværme op og ned ad den samme Rude og saa rundt-rundt-rundt i én sanseforvirrende Uendelighed — vist er det: jeg kom ingen Vegne. Jeg saa nok Bogstaverne paa Bladet, de stod som sædvanlig i lange lige Rader med de fornødne Mellemrum, ligesom Soldater opstillede til Manøvre; men jeg kunde ikke faa dem til at manøvrere, ikke formaa dem til at slutte sig sammen til Aktion; de stod stift og stikkent hver paa sin Plads og gloede paa hverandre i en Slags stupid Forundring.

Af og til stod jeg op og saa paa Thermometret, som om der var en Slags Trøst eller dog en Undskyldning i det . . . det stod stadig væk paa 22°, og det endda for nedrullede Gardiner.

Jeg satte mig igen hen for at læse, og læste i Begyndelsen halv højt for at tvinge mig selv til Opmærksomhed. Samtidig begyndte Fluen, der havde holdt et Øjeblik Hvil, igen at tromme lystig henne paa Ruden, som om den vilde levere Akkompagnement dertil, og før jeg vidste en Smule deraf, greb jeg mig i, at mine Tanker var ved Fluen og ikke ved det, jeg læste. Der var noget ved den Flue, som særlig interesserede mig. Gud véd, om dens Summen nu var et Udtryk for Glæde? Ganske vist var det jo ikke med Munden, den frembragte den; men en eller anden Slags Stemning maatte der dog formodentlig ligge bagved.

Saa kom jeg til at tænke over Fluernes Alder og jeg ærgrede mig over, at jeg slet ikke kunde huske noget derom fra min Naturhistorie. Det var da ogsaa en taabelig Maade, man lærte Naturhistorie paa i Skolen. Ingenting fik man at vide om, hvordan Dyrene egentlig levede.

Paa en Gang lød Gadesælgerens Raab skingrende nede fra Gaden. Der var to om Budet.

„Det er ogsaa forbistret“, tænkte jeg, „at man aldrig et Øjeblik kan være fri for den Musik; dér gaaer de og skraaler fra Morgen til Aften, saa at ens Trommehinder er nærved at springe, og gør sig ikke Spor af Samvittighed af, at de forstyrrer fredelige Medmennesker ved deres Skraal.“

Jeg stak Fingrene i Ørerne; men det var næsten, som jeg hørte Stemmerne tydeligere da. Der var en af dem, der virkelig havde baade Kraft og Klang. Jeg kom til at tænke over, hvor mange musikalske Muligheder, der ligger ubrugte og flyder om rundt omkring i Verden. Hvem kunde vide, hvad saadan en Stemme, der nu skraalte sig hæs med „Sild er godt“, under andre

Omstændigheder kunde være blevet til, hvor helt anderledes et saadant Menneskes Liv vilde være faldet, om han var født i de Lag af Samfundet, hvor man har Midlerne til at „hjælpe paa Naturen“?

Beständig den samme Tanke om Livets uhyre Tilfældighed og den blinde Skæbne. Fra alle Sider, ad hundred forskellige Veje føres man tilbage til den.

Men hvem kan hjælpe paa det?

Denne rigtig ideelle Lighed, som gaar til Bunds i Tingene og ikke blot pusler lidt omkring paa Overfladen, den bliver nu en Gang af de Idealer, Menneskeheden al Tid vil have *foran* sig . . . i al Fald saa længe, til Menneskene blive meget bedre end de er, og det vil formodentlig vare en Stund.

Maaske var det praktisk, om man allesammen begyndte med det. Saa vilde en hel Del af det andet give sig af sig selv

Formildet gennem disse Reflektioner, som man al Tid bliver det, naar man først giver sig til Tid at reflektere, vendte jeg atter tilbage til min Bog. Men jeg havde kun læst nogle faa Linier rent mekanisk, da mit Øre atter blev fanget af en Stemme dernede fra, en kraftig og ret vellydende Stemme . . . kun lød den meget monotont og ligesom en Smule tilsløret. — Mærkværdig, der var noget ved den Stemme, der lød mig bekendt, uden at jeg rigtig blev mig det bevidst; men jeg blev siddende og lyttede efter den under dens Vandring ned ad Gaden. Hvor kunde det være, at denne Stemme havde en saa fortrolig Klang? Var det maaske, fordi der var en anden, den mindede mig om?

Jeg gik hen til Vinduet, trak Gardinet til Side og saa ud af det aabne Vindue, ned i den støvhvide, solbagte Gade, hvor alt Liv syntes at være uddøet. Der

kom han trækkende nok saa ufortrødent med sin lille Vogn, der var fyldt med Frugt og andre smaa grønne Handelsartikler, medens hans kraftige Stemme fyldte den brede Gade med sine Lydsvingninger. Nu og da standsede han med passende Mellemrum for at give mulige Kunder en Lejlighed. Men det gik kun sløjt med Forretningen. Den var ogsaa uddøet med Gadens almindelige Liv. Ingen Hoveder i Vinduerne, ingen Piger kom løbende efter ham for at spørge om Prisen paa hans Varer. Nu løftede han Hovedet og kastede et Blik op ad Husene, disse Huse, der stod saa fornemme og ligesom spottende syntes at kaste hans Stemme tilbage. Ansigtet havde en kraftig Teglstensrødme og var omgivet af et lysebrunt, smaaakruset Fuldsæk. Paa Hovedet havde han — lidt mindre tidssvarende — en blød Kabuds, Trætøfler paa Benene.

Nu kendte jeg ham. Jeg havde jo set ham før. Men hvor . . . ?

Pludselig stod det hele med fotografisk Tydelighed for min Erindring.

Det var i Halvfjerserne, i Begyndelsen af Halvfjerserne, ved de den Gang blomstrende frie Diskussions- og Foredragsmøder, hvor han var en jævnlig og yndet Taler; det var fra Tribunen, at jeg kendte hans Stemme. Mange Gange havde jeg fra Talerstolen hørt ham udvikle sine Anskuelser saa vel om Religionen som om Samfundsforholdene, med en Talefærdighed, som mangan professionel Taler maatte misunde ham.

Hvor det dog var en underlig fantastisk Tid, disse Halvfjerser! I al Fald for den, der selv var ung og modtagelig for Livet. Som en mørk, luerød Stribe stod de nye Tankers Morgenrøde dirrende over Horisonten, og i det grelle Halvlys af en vaagnende Dag antog selv det

vel kendte de forunderligste Former, alle Forholde og Afstande forrykkedes. Daglejeren, Kulsjoveren, Smaamesteren og den nybagte Svend, alle rettede de sig i Ryggen efter den langvarige Krumslutning i Hverdagsliddets Trædemølle til stolt Selvfølelse af deres Menneskeværd. Alle stirrede de ud mod den lysende Horisont, som om Fremtidens Skikkelse tegnede sig der, opfyldte af Anelser og Forventninger om de utroligste Ting. Alle Vinduer stod paa Klem, ventende paa den ny Messias, der skulde komme.

Dog, han var jo kommet. Stod han ikke dér paa Talerstolen midt iblandt dem, høj og slank, med aristokratisk skjøn Profil, en Demokratiets Demostenes, brun som af en stærkere Sol og med en Forjættelsens Ild i Øjet. En Gud, der var nedstegen for at befri fjerde Stand fra dens Lænker og hævne den paa dens Undertrykkere.

Selv i de smudsigste Kældere — ja netop dér — faldt der et Skær af høj Morgen over de slidte Borde, hvor „Socialisten“ laa i et flænget og tilsølet Eksempplar. Og Ordene faldt ikke tomme og døde til Jorden med Klang som af tyndslidte Mønter, nej, de flimrede med en bedaarende Nyhedens Glans, som om Verden var et Æventyrets Kalifornien, og de lige saa mange Repræsentanter for nyopdagede Livsværdier.

Hvor man fantaserede! Hvor man sprang alle de Mellembestemmelser over, som Livet til syvende og sidst alligevel bestaar af! Arbejdets Mænd er i Grunden al Tid store Børn, og da deres Fantasi først en Gang var kommet i Bevægelse, stansede den ikke saa snart igen, men foregøglede dem de lifligste Utopier. Man byggede Luftkasteller, det ene større og dristigere end det andet, Luftkasteller saa høje som Bjerge; alt for fælles Regning

og Risiko. Det var jo Associationernes Tid. Rødt-rødt-rødt lyste det over alle Banker, Morgenrøden strømmede ned, flimrende Guld bag de mørke Fabriksskorstene. Livets dagligdags Virkelighed var indtil videre suspenderet — man levede af Idealets Nektar og Ambrosia.

Og alt dette med den fuldkomne ydre Sindighed og Uanfægtethed, der er os danske egen, og som ligner den personificerede Fornuft saa skuffende. Man kan ikke nægte os: Vi er et Folk, som kan bære en Rus med Anstand.

Og saa kom det uundgaaelige Krach. Var det Systemet, der styrtede? Nej, men Illusionerne brast. Den tilsidesatte Smaavirkelighed tog Revanche for den Tilsidesættelse, der var blevet den til Del. Det gik alligevel ikke saadan med at lave Verden om ved Generalforsamlinger og Resolutioner. Der maatte noget mere til; men, hvad dette mere var, var der ingen rigtig der vidste. Og Talemaaderne blev i Længden noget trættende. Man spredtes igen hver ad sin Kant, hver i sit Musehul. . . . Og nu gaar han dernede — en detroniseret Monark — og raaber med sine Æbler.

Jeg steg ned ad Trapperne, skraaede over Gaden og hilste paa ham. Han saa forundret op. Der gik en underlig anstrengt Trækning over hans Ansigt som hos en, der søger efter noget bortkommet i Afkrogene af sin Hjerne-kiste. Saa smilte han genkendende.

„Er det ikke . . . ?“

„Jo.“

„Ja, det er snart længe siden, man saas.“

„Det var vist i Halvfjerserne.“

„Ja, rigtig, i Halvfjerserne.“

„Hvordan har De det nu?“

„Aa Tak — jo saamænd. Tiderne er jo ikke med de bedste; men man klarer sig.“

„Og De har helt trukket Dem tilbage fra Foreningslivet?“

„Ja, nu er det jo ikke nødvendigt. Der er kommet anderledes Kræfter til siden den Gang. Det er mærkeligt at se det Opsving, Bevægelsen har taget siden den Tid, især nu, efter at den studerende Stand er kommet med.“

Han saa hen for sig med et lyst Blik. Saa kastede han et Øje paa Drengen — en lille Fyr paa omkring ved en halv Snese Aar, der havde sat sig til Hvile paa Vognen.

„Nu driver jeg en lille Handel med Frugt og andre diverse, og saa gaar Tiden med det. Jeg kom jo ud af min Stilling den Gang, husker De nok, paa Grund af min Optræden i Foredragene. Sandheden var jo ilde hørt den Gang. Ja, det er den da for den Sags Skyld endnu.“

„Og Drengen dér, er det Deres?“

„Ja, det er min, og naar han er fri fra Skolen, hjælper han mig lidt; men Skolen maa han jo passe først. Det er en anderledes Lærdom, de faar nu, end som man fik i min Tid, da vi al Tid sad og herpede i Religionsbøgerne. Naar Drengen dér bliver konfirmeret, har jeg tænkt at lade ham gaa til Arbejderundervisningen, for et Menneske kan jo aldrig faa Oplysning nok.“

Saa satte han sin Trækvogn saa smaat i Gang igen og hilste til Afsked med det samme lyse Smil i Skæget.

Jeg blev staaende et Øjeblik og saa efter ham, hvordan han frejdig trillede afsted med sit Købmandskab hen ad Gaden og — jeg nægter det ikke — med en vis Beundring. Denne bramfri Beskedenhed, der fordringsløs træder tilbage, naar den har fundet sin Afløser og Livet ikke mere behøver den — det var netop Idealismen i Halvfjerserne.

Alfred Ipsen.

To Ungdomsdigte.

Bøjet.

Stridt og bittert var hendes Sind,
ristet i Døgnet's Kampe.

Daglig Misnøjens onde Aand
pirred i Tvedragts Lampe.

Hvor var nu som i fordums Tid
Lykken, som Livet forsøder?

Ak, helst vendte nu *han* sin Stavn
bort fra de slukkede Gløder.

Kom der en Dag en farende Svend:

„Ud med Baaden, Farlille!

Vejret er strengt, men jeg har Il,
ingen Tid er at spille“.

— „Vel, at jeg bliver en Stund ham kvit“,
lønlig hun monne tænke,

„bliver han med det samme væk,
ej skal jeg græde som Enke.“

Gled han med den farende Svend
over til fjerne Skove,
styrede atter mod Hjemmet hen
over den vilde Vove.
Mørke Syner hinanden jog,
furede Hjertegrunden:
„Bedst, om jeg inden Aften laa
gent dernede paa Bunden.“

Uvejret vokser; grant han ser,
Dødsbuddet over ham hænger.
Vildt i det rasende Bølgekog
Baaden dukker og krænger.
— Hjemme fra Klintens Top hun ser
Fartøjet slingre og gyngre,
mærker med et bag den spændte Bul,
noget ta'r paa at tyngre.

Stormen slaar mod den nøgne Klint,
hviner i Revner og Spalter,
Skovens Stammer nejer i Gru,
Løvtaget rives i Pjalter.
Bølgen brøler med skumhvid Top,
slaar imod Klintens Porte.
Baaden derude . . . o store Gud,
Baaden derude er borte!

Aar er svundne; end Mindet tit
hans Billed i Hjertet prænter.
Paa Klinten hun sidder hver Uvejrskvæld,
som om hun endnu ham venter.
Vaad er Kinden og Øjet træt,
Laagene mat sig sænke.
Hvo mægted at tælle fra Kvæld til Kvæld
de Taarer, hun græd som Enke!

Barndomsminder.

I Dalen hist, hvor Byens Huse titter
som Fugleunger over Redens Kant,
hvor Bondens Gaarde uden Prunk og Flitter
sig dølger bag de ranke Poplers Gitter,
min Barndoms lykkelige Tid henrandt. .

O, tusind Minder, lyse, lykkelige,
omkranser dig, min gamle Fødeby!
Du — Hovedstaden i mit Barnerige —
en Gang mig tyktes skøn, fast uden Lige,
og end min Tanke tit du aabner Ly..

Mit Hjem er kun en Hytte lav og lille
med hvide Vægge og med Tag af Straa,
men Solens Straaler paa dets Mure spille,
og Lærken slaar hen over det sin Trille,
og tusind Blomster om dets Grundvold staa.

Du lille Stue, fuld af Fred og Hygge,
hvor Kærligheden tog mig ømt i Favn!
Kun fattig var du efter Rigmands Tykke,
dog ingensteds jeg følte større Lykke,
og ingensteds jeg følte mindre Savn.

I Mark og Enge, Have, Sti og Stræde
jeg mindes grant endnu hver Plet, hver Krog.
Her nød jeg Uskylds rige, rene Glæde,
her monne jeg de første Taarer græde,
her Livet skrev sit første Tankesprog.

Her nød jeg mine Fritidstimer søde,
her tumled jeg mig under Larm og Støj,
snart strakte jeg mig mellem Blomster bløde,
og snart paa Ryggen af „den lille røde“
jeg lystig over Eng og Agre fløj.

Her tog ved Aftenstid saa tit jeg Stade
og hørte til fra Gavlens lave Bænk,
naar Viben skingred over Engens Flade,
og Rylen snurred paa sin Serenade,
mens Mosen hvidnede af Duggens Stænk.

Tit var det mig, naar Vinden sagte blæste,
og Maanen lyste med sin Flamme stærk,
som om en ukendt Aand mig monne gæste,
som om Naturen dæmpet for mig læste
sit store, mageløse Digterværk,

Da gik en Lysning over Hjertets Grunde,
som af sig selv faldt Hænderne i Fold;
jeg priste Livets Gud, saa godt jeg kunde,
jeg bad for dem, der laa i Søvnens Blunde,
og gav mig selv og mine Gud i Vold.

Hver Gang hin Tid mig rinder nu i Møde
med al sin Lyst, sin Solglans mild og klar,
da bliver jeg saa blød, saa glad i Sinde,
da tykkes mig, jeg føle kan herinde,
at lidt af Barnets Sjæl endnu jeg har.

Zakarias Nielsen.

Af en Kvindes Historie.

En Beretning.

I.

Kristina Almkvist stod der paa Entredørens Porcelænsplade. Oven over hang et Papstykke, hvorpaa var trykt: *Fransk Vask og Strygning*.

Madam Almkvist boede paa en tredie Sal langt ude paa Nørrebro. Af hendes to Værelser var det bedste al Tid lejet ud, i det andet opholdt hun og Børnene sig. Det var et mørkt, trist Rum til Gaarden, hvor der var lidt med Sol, men rigeligt med Kulos og Strygeos og Lugt af vaadt Vasketøj, der blev tørret ved Kakkelovnsvarme.

Madam Almkvist var en lille spinkel En med fine, blege Ansigtstræk, smalle, blodløse Læber og et Par blaagraa Øjne, der somme Tider kunde lyse med en vemodig, blank Glans. Der var noget fint og sart over hendes Skikkelse; hun saa' ikke ud til at høre hjemme i Slidets Verden. Man kunde snarere tro, at hun i hele sit tidligere Liv havde „siddet paa Stads“, som Husets kvindelige Beboere spottende sagde. De nærede et dødeligt Had til Madam Almkvist, fordi hun holdt sig borte fra deres Selskab, og naar et Par af dem mødtes paa Trapperne eller hos Høkerens nedenunder, gik det

ofte ud over den „hovne Svensker“ — „saadan én, som inte æstimerede at lukke Munden op til Folk, skønt Vorherre maatte vide, at hun kun havde daarlig Grund til at være stor paa det.“

Der var én Ting, som ærgrede de gode Madammer svært; det var, at de, trods al deres Skarpsindighed, ikke kunde regne ud, hvad Madam Almkvist brændte Lys til saa sent paa Aftenen. Thi der skulde ingen komme og bilde dem ind, at hun havde saa meget Arbejde, saa hun hver eller hveranden Dag maatte staa og stryge til Klokken et-to om Natten. Og det var saamænd ikke Børnenes Tøj, hun hængte over og spildte sin Nattero for — det kunde man da se.

De havde forsøgt at udfritte gamle Madam Christensen, det skikkelige Skind, som undertiden besørgede Strygetøj i Byen for „Svenskeren“. Men Madam Christensen var saa lidet nysgerrig; hun ragede sig aldrig i andre Folks Sager, sagde hun, og det var al den Underretning, de videlystne Madammer fik.

Saa besluttede de at anstille Undersøgelser paa egen Haand. De udspionerede Madam Almkvists Færd, saa godt det lod sig gøre, og kom snart til det Resultat, at hun en Gang ugentlig styrede sine Fjed til en større Laanebogsamling. Hun læste altsaa! Og de vidste ogsaa, hvad hun læste. Madam Jørgensens Laura havde en Aften i Biblioteksværelset set Madam Almkvist staa og blade i en Bog, hvori der var Skeletter af Mennesker og Dyr og Fugle — alt saadan noget, som Børnene lærte i Skolen.

Det blev et nyt, interessant Æmne for Samtalerne paa Trapperne og i Høkerbutikken, at „Svenskeren“ „stoderede“. Det var vel saa derfor, hun var saa indbildsk, at hun saa' andre over Hovedet!

„Kanske hun vil være Doktor“, bemærkede Havnearbejderens Kone paa fjerde.

„Eller vel snarere Jordemoder“, sagde en anden.

Det var Sandhed, at Madam Almkvist studerede; men hendes Studier havde intet af de praktiske Formaaler, som hendes interesserede Naboersker spottende drøftede. Det var en higende Tørst efter Kundskab, som i de sene Nattetimer — hendes eneste Fritid — holdt hendes Øjne vaagne og hendes Tanker i Arbejde. Og alt imens hun læste, gjorde hun Optegnelser, naar hun kom til Steder, hvor der udtaltes Tanker og Meninger, som hun ventede at finde Anvendelse for i sin Bog — den, der laa Manuskript til hende i Komodeskuffen.

Thi hun vilde skrive en Bog, en Bog, der skulde omhandle de sociale Spørgsmaal, Samfunds-Uligheden og Samfunds-Uretfærdigheden, saaledes som hun — den arbejdende Kvinde — havde lært den at kende. Men Rammen om Bogen skulde være en Roman, et Livs Historie. Hun vilde fortælle om den lille Kristina, der fløj om som en Fugl, springende og jublende, i det fattige, men lykkelige Barndomshjem ovre paa Gulland; om den samme Kristina som den unge, livsglade Pige; som den raa, fordrukne Fabrikarbejders Hustru og som Enken med de smaa Børn i trange, slidsomme Kaar.

Det var hendes egen Historie, hun vilde skrive, sin egen Lidelse, hun vilde skildre. Hendes Historie var vel saare lig mange andre Kvinders, saa vist som der var Tusinder, der som hun trællede under Fattigdommens Aag; men hun vilde tale alle disse lidendes Sag — hun vilde bringe Frigørelse for alle dem, der sukkede i Baand og Lænker.

Naar hun i de stille Nattetimer syslede med Pen eller Bog, mens den røde Lampeskærm gød et fantastisk

Skær ud over det ved Dagen saa uhyggelige Rum, kunde hendes Øjne tindre og en Følelse af Glæde bruse frem i hendes Sjæl — det var som et Genskin af den overstadige Lykke, der betog hende, naar hun i sin Barndom sprang om i Mark og Skov, sankende Favnen fuld af Blomster og syngende omkap med Himlens vilde Fugle.

Men det hændte, at hun pludselig blev vækket af sin Glædesrus ved et vildt, skærende Vanvids-Skrig fra Børnenes Seng. En lang, mager Drengearm fægtede ud i Luften, og to graa, sløve Øjne stirrede fulde af Forfærdelse frem for sig.

„Oskar, min Dreng, Oskar! vær nu rolig; her er jo Mo'r!“

Saa satte hun sig ved Sengen, strøg Drengen over Haaret, talte mildt og kærligt til ham, mens hun i stum Sorg saa' ind i hans sløve, slukte Øjne.

Alle de lyse Drømme om at skabe Lykke og Frigørelse var med ét flygtede bort, jagne af Livets triste, tunge Virkelighed, som sænkede sine mørke Skygger for hendes Syn.

Naar Drengen atter sov roligt, bøjede hun Hovedet i sine Hænder og brast i Graad.

II.

Der var kommen nyt Liv i Samtalerne paa Trapperne og i Høkerbutikken. Madam Almkvists Affærer var nu som før det interessante Æmne.

„At tænke sig, at *saadan én*“ — Madam Jørgensen gjorde en foragtelig Grimace — „sætter Næsen i Vejret og teer sig som en fin Frue! Saadan én, som opdrager sine Børn til at stjæle og gjøre Utoskestreger!“

Og nu fulgte en Historie om, at to Betjente forgangen Nat havde ringet paa hos Madam Almkvist. De kom for at hente Oskar, den lange Dreng, der gik og dovnede hjemme og saa' ud, som om han ikke var rigtig i Hovedet. Han havde været paa Rapseri sammen med et Par store Dreng, som før havde været i Retens Hænder; de var allesammen blevne nappede af Politiet og puttede op i Brummen om Natten. „Svenskeren“ havde selv fortalt det hele til sin Logerende Morgen efter — „saadan Frækhed!“

Men det utrolig urimelige ved Historien var, at „Svenskeren“s Dreng ikke var bleven straffet. Mens de andre Fyre havde faaet tildelt deres velfortjente Rotting paa Raadhuset, var han gaaet fri og kunde nu gaa omkring og gøre flere Ulykker.

Man kunde næsten ikke være sikker paa sine Ejen dele, naar man havde saadan en Tyveknægt i Huset, mente Havnearbejderkonen.

Den Tyvehistorie var af udmærket Virkning. Og Madammerne havde den store Fornøjelse at se „Svenskeren“ dukke Hovedet, naar de tilfældig strøg hende forbi paa Gaden eller paa Trapperne.

Men saa hændte der snart efter noget, som stillede Historien med Tyveriet helt i Skygge.

Madam Jørgensens Laura — det lille, gesvindte Pige barn, der altid havde Øjnene med sig — havde set en fin Herre med Guldbriller og blank Cylinder besøge Madam Almkvist om Aftenen. Han havde været der baade én og to Gange og var bleven der et Par Timer hver Gang. Madam Almkvist havde fulgt ham ud og havde smilet og nikket, til han var nede af Trapperne.

Det var dog det værste, man endnu havde hørt om „Svenskeren“! Man kunde næsten ikke være bekendt at

bo under Tag med *saadan én!* — Madam Jørgensen anlagde sin udtryksfulde Grimace og viste i Tilgift Spidsen af sin Tunge — saadan én, som ikke skammede sig ved aabenlyst og for alle Naboernes Øjne at modtage Besøg af en fin Herre! Nej, de Svenskere var allesammen noget skamløst Pak, og Madam Almkvist var et værdigt Eksempel af Arten!

Havde de indignerede Kvinder kunnet kige ind hos Madam Almkvist, naar „den fine Herre“ var der, vilde de se hende sidde foran Bordet, læsende højt af nogle skrevne Ark. Herren sad i en Kurvestol lidt tilbage i Stuen, og fremkom nu og da med en Bemærkning til det læste.

Herren med Guldbrillerne og Cylinderen var kommen omtrent lige saa overraskende for Madam Almkvist som for Husets øvrige — næsten lige saa interesserede — Kvinder.

Hun sad fortvivlet og bøjet over Begivenheden med Drengen. At denne Skam dog skulde komme over hende! Hun havde omhyggelig søgt at holde Oskar borte fra Gadens Dreng lige fra den Dag, hun havde set ham i Lag med de to slemme Knægte; thi hun vidste jo, at hendes aandssløve Dreng var et Redskab, de kunde bruge, gøre med ganske, hvad de fandt for godt.

Men trods al hendes Aarvaagenhed var det skrækelige sket. Hvor hun havde grædt og stønnet af Sorg og Smærte hin Nat, da Betjentene gik bort med hendes stakkels Dreng. Hun havde følt det, som en Forbandelse hvilte paa hende — Forbandelsen over hendes Giftermaal med Almkvist. Hun hørte sin Faders truende, ulykkespaaende Ord Aftenen før hendes Bryllup; hun saa' sit Samliv med Almkvist, den første, korte, lykke-

lige Tid og de mange bitre Timer, naar han vild og drukken rasede og tumlede. Forbandelsen havde lagt sig tungt paa hendes Skuldre — Oskars Aandssløvhed var jo Fædrenearv.

Det var hende en stor Trøst, at Drengen gik fri for Straf — hans abnorme Sindstilstand friede ham for Rettens Tugt. Men hun følte det dog som en Beskæmmelse, der var overgaaet hende; hendes hyggelige Arbejdstimer om Aftenen var forbi, hun fandt ikke længere nogen Glæde derved, og hendes Haab om lysere og lykkeligere Kaar var bristet som en skøn Boble.

Da var Doktor Engel kommen — den gode, venlige Doktor Engel — og han havde bragt hendes Mod paa Fode og faaet hende til igen at fatte Lid til Fremtiden.

Hun havde kun set og talt med Doktoren én Gang før — paa et Møde, hvor han havde holdt Foredrag. Bagefter var der frit Ordskitte — Æmnet for Foredraget var: „Hvorledes kan Fattigdommen afskaffes?“ — Madam Almkvist havde taget Ordet; paa sit daarlige Dansk, men med Ild og Varme havde hun fremsat sine Tanker om dette sit Yndlingsspørgsmaal. Før hendes Bortgang havde Doktoren henvendt et Par Ord til hende, og han havde bedt om hendes Adresse.

Hun havde jo ikke tænkt, at den fine Herre vilde besøge hende, og var derfor bleven forundret og glad over hans Komme.

Saa sad de da dér i den simple Stue, hvor Strygeosen næsten al Tid holdt til, og talte om det, der laa hende paa Hjærte. Hun fortalte, at hun vilde skrive en Bog, tog Manuskriptet frem og begyndte at læse et Stykke op. Han sad stille og lyttede, nikkede nu og da anerkendende eller rystede paa Hovedet.

Og bagefter gennemgik de det læste. Han hjalp hende til Rette med Manuskriptet, viste hende, hvorledes denne eller hin Sætning burde være formet, hvorledes denne eller hin Tanke klarest kunne udtrykkes. Og hun hørte til med lysende Øjne, hun følte sine Evner og Kræfter vokse — det syntes hende saa let altsammen.

Men naar hun saa næste Aften tog fat for at renskrive Stykket, var Stemningen borte. Hun saa' Manglerne, men kunde ikke bøde paa dem; bittert følte hun, at hun ikke kunde gøre det bedre.

Saa listede Mismodet sig over hende. Og naar hun lagde sit trætte Hoved mod Pudlen, og de forvaagede Øjne var ved at falde til, dukkede op i hende en Anelse trist og tung — en Anelse om, at hun aldrig vilde naa at faa sit Arbejde færdigt.

III.

Doktor Engel kom gaaende ad Nørrebrogade, helt ude ved Assistens Kirkegaard, hvor han drejede om ad en Sidegade.

Han var i et straalende Lune. Der glimtede Livsglæde i hans klare blaa Øjne, den sprudlede frem af hans hvide, velnærede Ansigt, og den aabenbarede sig i smaa kaade Hop, som hans elegante Spaserestok nu og da foretog.

Kanske kom det noget af Foraarsolen, der skinnede varm og blank over Gaderne, gjorde Sælgekonens Appelsiner dobbelt gule og stjal sig ind til de smaa Blomsterbuketter, som laa i Kvarter i en Portaabning hos en gammel Moerlille.

De første milde, klare Foraarsdage ejer stor Magt over modtagelige Menneskesind. De kan jage al Hver-

dagens Kævl og Strid og tusind Sorger paa Dør, og de kan fylde éns Sind med en lys, varm Glæde, en Glæde over det spirende Grønne og det vaagnende Liv, over Fuglesang og Blomsterduft og den gyldne Sol, der ødsler sin Glans over Tage og Gader, over Haver og Mennesker.

Og er éns Sind i Forvejen stemt til Glæde, hvor lykkelig vil man da ikke føle sig ved at mærke et varmt Pust af Foraars slaa sig i Møde, selv om man fornemmer dette Pust paa Gaderne i en stor By?

Doktor Engel var i en glad Sindsstemning, da han gik ud i det milde Foraarsvejr. Og alt som han gik, blev hans Humør stedse mere straalende. Han gik og tænkte, at Solen nok skinnede saa herligt, fordi han havde i Sinde at øve en god Gerning.

Han var paa Vej til Madam Almkvist.

De sidste fjorten Dage havde han ikke været hos hende. Sidste Gang, han havde set hende, saa' hun træt og lidende ud, og hendes Øjne var matte og forvaagede.

Stakkels Kvinde! Hun sled sig ganske op i den Tilværelse, hun førte, saa liden Ro og Hvile, hun undte sig. Brødslidet den lange Dag, anstrængende Tanke-Arbejde om Nætterne — hun vilde sikkert ikke længe kunde holde det ud.

Han havde tænkt over, hvad han kunde gøre for hende, og havde bestemt sig til at tilbyde hende et Laan; siden kunde det jo tages under Overvejelse, paa hvilken Maade der kunde skabes hende en lysere og bedre Tilværelse.

Thi han følte, at Madam Almkvist var ingen uværdig.

Rigtignok havde han ingen stor Tro paa hendes Forfatterarbejde. Der var vel lødige Tanker deri; men Stilen var altfor uklar, og Sproget var et skandi-

navisk Volapyk, et fordansket og forvansket Svensk med Iblanding af enkelte norske Ord.

Men hun var alligevel en mærkelig Kvinde, mærkelig især, fordi hun tilhørte den arbejdende Klasse. Han havde før truffen „lærde Proletarer“, men ingen af dem havde ejet den Intelligensens Glød og Finhed, som Madam Almkvist. Hun var revolutionær i sin Opfattelse af sociale og kristelige Spørgsmaal — uden dog at være Socialist eller Fritænker —, men aldrig havde han hørt hende bruge raa eller skældende Udtryk mod Samfundets rige og mægtige eller føre spottende Tale om guddommelige Ting — hendes Ord faldt al Tid beherskede og afdæmpede.

Der var noget fint og sympatetisk over hendes Skikkelse, som han fandt Behag i, noget fantastisk i hendes Ideer, som interesserede ham. — —

Saa stod han udenfor hendes Bolig og begyndte at stige op til tredie Sal.

Da han ringede paa, kom en gammel Kone ud og lukkede op. Hun blev staaende i Døren.

„Jeg vilde gerne tale med Madam Almkvist.“

„Herregud, vilde De det“, sagde den gamle Kone og blev staaende.

„Hun er maaske ikke hjemme?“

Der foer et Glimt af Forfærdelse over Konens Ansigt.

„Jøsses! véd Herren da ikke, at hun er død?“

„Død!“

„Ja, saamænd er hun saa. Det var i Forgaars, og i Gaar blev hun brungen paa Lighuset.“

„Men har hun da ikke været syg?“

„Nej, ikke det bitterste. Hun stod og pakkede Lintøj i Kurven — jeg skulde netop i Byen med det —

og saa gi'r hun pludselig et Skrig fra sig og segner om paa Gulvet. Jeg listede hende til Sengs og løb saa efter Lægen, men da jeg kom med ham, havde hun udstridt. Det var et Tilfælde af Apopleks, sa' Lægen . . ja, saamænd sa' han saa."

Doktor Engel hørte ikke mere. Han følte en underlig trykkende Fornemmelse om Hjærtet og skyndte sig ned ad Trapperne.

Da han atter stod ude paa Gaden, syntes han, at Solskinnet ikke længere var saa blankt og gyldent, men ligesom hyllet i Dis og Taage. Han kom i en vemodig Stemning, som man ofte kommer det, naar man møder Bud om Døden. Kanske havde Foraaret for faa Dage siden varslet om Haab og Lykke for hende, der nu sov Dødens Søvn, tænkte han. Hvor havde Mørket ubarmhærtigt lukket sig over alle hendes Tanker og Drømme!

Han mindedes en Aften, hun havde talt om sin Barndom hjemme i Sverig. Der var Ild og Varme i hendes Blik og i hendes Stemme, og det var ham, som kom hun til at se mere rank og ungdommelig ud.

Der steg frem for hans Tanke et Billed af hende som lille Pige; han saa' hende løbe om saa frank og glad derhjemme i Mark og i Skov. Og han saa' hende — saadan som han havde kendt hende — som den fattige Enke i det triste Gaardværelse, Dag efter Dag kæmpende den tunge Kamp for Brødet til sig og sine.

Og saa syntes han, at hun var gaaet hjem til de lyse Birkelunde med den tonende Fuglesang — hendes Barndoms Land med Sol og Blomster og gule Aks i Vang.

Anders J. Eriksholm.

Fra det mørkeste København.

I Vinteren 93 foretog jeg som Medarbejder ved et københavnsk Dagblad, forklædt som Vagabond, et Strejftog rundt i det mørkeste København, levede nogle Dage sammen med Byens usleste Eksistenser, saa' paa nært Hold den utrolige, ynkværdige Elendighed, disse Mennesker lever i — sidder fast i som i en Sump, hvis stinkende Mudder før eller senere vil lukke sig over deres Hoved.

I.

Jeg stod udenfor Døren til „Holger Danske“, det berygtede Logihus, hvor Overfald og Udplyndringer hører til de gængse Begivenheder; inde fra Lokalet lød Sang og højrøstet Skænderi.

Jeg gik ind; efter at have faaet et Par Spark over Benene af en lille rødskægget Fyr, saa snart jeg aabnede Døren, slog jeg mig stiltfærdig ned i en Krog og gav mig til at se paa Omgivelserne.

Et langt, lavloftet Lokale med snavsede Vægge og tilrøgede Loftsbjælker, Vinduerne omhyggeligt tildækkede med Skodder, Møblementet: Borde og Bænke. Saa godt som alle Bordene hæder Vidne om gentagne Reparationer; thi Slagsmaal er en Hverdagsbegivenhed, og Bordbenene er de Vaaben, som er nærmest ved Haanden.

Rundt om Bordene sidder Gæsterne og drikker deres stinkende Fusel, det ene Glas efter det andet, indtil de sammmentiggede Penge er brugt til sidste Øre; saa raver de hen i „den mørke

Krog“, og med Hovedet paa Bordpladen falder de snart i en tung, prustende Søvn.

Midt paa Gulvet staar en ung Fyr; omkring ham har en Del samlet sig. Han synger med hæs, sprukken Stemme om den danske Svend, der drog til fjerne Lande og vandt en Adelsdames unge Hjærte:

„ — Hun *fulg*-te ham alt over vaaden *Bøl*-je
til *Dan*-mark til hans *ej*-et *Fø*-ø-de-land.“

Stemmen er gennemtrængende falsk, og en Gang imellem standser Sangeren midt i et Ord for at hoste eller drikke; Tilhørerne yder deres Bifald ved efter hvert Vers at klappe sig paa Laarene og brøle i vilden Sky; Visens Omkvæd akkompagnerer de med Fløjten og Træskotramp.

Pludselig griber et Par fat i hinanden og danser rundt mellem Borde og Bænke, sparker til Stole og vælter Glas ned, indtil de med hinanden om Livet tumler hen i Krogen og falder i Søvn.

— „La vos faa fat paa Pustemøller“, brøler saa en stor sortskægget Fyr og slaar et dundrende Slag i Bordet.

„Ja — la' vos faa ham“, raaber de andre, og en fire, fem Stykker stormer hen i Værelsets mørke Krog og kommer lidt efter bærende med en lille, gammel Mand, hvis tykke Hoved hænger tungt ned mod Brystet.

De sætter ham midt paa Gulvet; han gnider Øjnene og spytter frem for sig. „Har I set den store Komet“? laller han, „den med den *mej*et lange Hale; den kommer og stikker Fut paa hele Jerusalem og „Holger Danske“ og di andre hellige Templer — Gi' mig en Snaps . .“

En løber hen efter et stort Glas fuldt af Fusel. Da Møller har skyllet det ned, bliver han vaagen.

„Hold en Tale for vos“, siger én.

Og Pustemøller afleverer en hurtig og flydende, men i sin Helhed saare usammenhængende Tale om den østasiatiske Krig, som han paa en uforklarlig Maade faar sat i Forbindelse med Marmorkirkens Kuppel og de høje Kornpriser.

— — „Pustemøller“ er en af Københavns snart faa Originaler, et Menneske, hvis Livsskib for god og blid Bør kunde have ført ham i tryk Havn, men som nu er løbet paa Grund og staar og hugger i den urolige Sø som et skrøbeligt Vrag, et Menneske,

hvis Slægtninge og nærpaarørende sidder ved Livets Højbord, mens han selv staar nederst ved Døren.

Han bærer al Tid hos sig en stor Mappe, hvis Indhold er mere interessant, end nogen aner — Digte, Udkast til Fortællinger, Haandtegninger o. s. v., der alle skyldes *hans* Haand.

Møller gaar omkring paa Beværtninger og samler sine faa Skillinger sammen ved som „Komiker“ at være Godtfolks Nar; men *har* han et af sine ædru Øjeblikke, er han saa usigelig tungsindig og trist til Mode.

Der er et Tidsrum i hans Livshistorie, som han aldrig taler om; naar nogen berører *det*, bliver han tavs og indesluttet. Det er som et stort, tomt Rum i hans Tilværelse, der dækkes af et dunkelt Slør.

Kommer han i et af sine lyse Øjeblikke i fortrolig Samtale med nogen, kredser alle hans Tanker sig om hans forfejlede Livskurs. „Jeg er en Pjalt“, mumler han, „et Skrog, som enhver uden Frygt kan spytte paa — men det er ikke *min* Skyld, ikke *min alene*.“

Men hans lyse Øjeblikke dukker kun glimtvis frem. De triste Tanker tager ham snart igen fangen, han synker straks tilbage til det skumle Mørke, han famler rundt i, indtil han en Dag segner om af Sult og Nød og ubemærket sænkes ned i den Jord, som Livet skænker selv den fattigste blandt de fattige.

— — —

Naar Natten kommer, bliver Skænkestuen ryddet, og de, som ejer Penge til Logi, søger op til Sengestederne. Ad den smalle, skumle Trappe stiger de op til „Sovesalen“, hvor de kaster sig i Flæng paa det fattige Leje. De fleste klumper sig sammen for bedre at holde Varmen og lader den medbragte Brændevinsflaske vandre flittig paa Omgang — for at gøre Drømmene skønne, siger de.

Og saa falder de i Søvn; Drømmene breder et broget Billedslør over dem, lader dem en Stund finde Glemsel for deres Ulykke og Elende — indtil Morgendagens skærende Klarhed vækker dem til Bevidsthed om deres sørgelige Liv.

— Men der er Stakler, som misunder selv disse ulykkelige deres Kaar. Det er dem, som ikke ejer en Skilling til at købe sig Ly for Natten, et Leje at hvile de mødige Lemmer paa. I den mørke, kolde Nat lister de sig frysende langs Husrækkerne

og søger Hvilen, hvor den byder sig — paa Trappegange, i Nybygningernes Kældere, paa Klosetter og de mest utrolige Steder.

Jeg skal søge at give et Par Rids af disse elendiges triste Tilværelse.

II.

Det er Nat. En stille, mørk Nat, hvor tunge Taageskyer hænger lavt og ligesom svøber Omgivelserne ind i et graat, klamt Lagen.

Det er i Byens Udkant, helt ude ved „Kongens Enghave“, hvis flade, endeløse Marker strækker sig bag Arbejderkasernernes høje, skumle Mure.

Nede fra Vejen dukker der frem en Flok af mørke Skikkelser; de gaar klumpet sammen, med tunge Skridt og uden at tale.

Det er en Politipatrulje, der skal paa Razzia, ud at finde de hjemløse Eksistenser, som søger Ly for den kolde Nat, hvor Tilfældet byder sig, Folk, der hellere fryser ihjel end melder sig til Fattigvæsenet, dette store Livsspøgelse, for hvilket de angst kniber Øjnene sammen.

Jeg slutter mig til Patruljen. Vi bevæger os tungt og stille ned over Marken, hopper over en Grøft og kommer langs en Tjørnehæk ud i „Enghaven“ — de fleste hjemløses Tilholdssted.

Saa deler Styrken sig; to eller tre Mand gaar hver sin Vej og stiller sig paa Post længere ude. En Del bliver tilbage; det er dem, der skal opsøge Skjulestederne, frem af hvilke de jager de ulykkelige, for saa at drive dem i Armene paa de udstillede Poster.

En formelig Klapjagt!

Og ingen opskræmmede Hjort eller Hind kan gøre mere for at unddrage sig det forfølgende Jægerkor og det halsende Kobbelt Hunde end disse Vagabonder, der, indtil de styrter, løber som fortvivlede for at beholde den ynkværdige Frihed, der er dem saa dyrebar.

Sammen med tre-fire Betjente styrer jeg ned over Markerne. Den ene af Betjentene, en pluskævet Mand med strittende graat Overskæg, standser et Øjeblik eftertænksom.

„Vent lidt“, siger han og sukker frem for sig, „det skulde være Pokkers, om vi ikke fandt nogen her.“

Saa gaar han foran, fører os over den gamle Jernbanevold ned til en paa den anden Side liggende Badeanstalt, ved hvis Side der løber en bred stinkende Grøft med tykt grønt Slim over.

„De plejer at ligge inde under Broen“, siger han i en Tone, der tilkendegiver, at det ikke er første Gang, han er ude paa den Slags uhyggelige Ture.

Vi lister os i det vaade Græs frysende frem langs Broens Pæle. Betjenten standser; inde under Broen hører vi en urolig Pusten og Snorken.

„Pst“, siger han og giver en af de andre Tegn til at tænde den medbragte Blændlygte, der snart kaster sit gule, flakkende Skær ind under Broernes Planker.

Hvilket Syn! Helt henne i Krogen ligger der, sammenrullet som en Bylt, en gammel Mand med det graa Hoved bøjet ned mod Brystet og Knæerne op mod Hagen; under Benklæderne, der er skubbede op, ser man et Par magre, snavsede Ben, hvis bare Fødder stikker i et Par bundløse Sko. Han ligger og ryster af Kulde.

„Op med sig“, siger Betjenten og skubber med Foden til ham som til et ækelt Kryb, „kan Du humme Dig —“

„Ja, Marie“, brummer den gamle i Søvn, „nu kommer jeg — nu kommer jeg lige straks“.

„Hold Mund med det Vrøvl!“ Betjenten rusker ham vaagen. „Kan Du se, hvem det er, hvad?“

Den sovende spærrer Øjnene op, og et forskrækket Udtryk farer over hans udtærede, graablege Ansigt. „Lad mig gaa“, beder han, „aa hvad, lad mig dog gaa.“

„Ja, med os, forstaar Du.“ Og Betjenten tager ham i Armen.

Saa gaar det stille, mørke Tog videre, ned over Marken; den gamle rystende Mand følger efter med bøjet Hoved.

III.

Og „Jagten“ fortsættes. Paa de mest utrolige Steder finder vi Mennesker, der har søgt Ly mod Nattens isnende Kulde.

I et lille Skur, gennem hvis aabne Fuger den skarpe Blæst stryger, ligger ikke mindre end seks Stakler klumpet sammen i en levende Byldt. De fem af dem er Mænd, den sjette en gammel

rynket Kvinde, hvis magre Krop kun daarlig dækkes af de tyndslidte Pjalter. Hun ligger med Armene og Halsen paa en ung, tykhovedet Fyr; ved Siden af dem en tømt Brændevinsflaske.

De bliver vækkede; da de ser Politiformerne, hengiver de sig med dump Resignation i Skæbnen; kun det gamle Fruentimmer sætter sig rasende til Modværge, spytter og hvæser som en gal Kat og søger gentagne Gange at bide Betjenten i Armen. Hendes Hænder bliver saa bundne paa Ryggen; hun slæbes af Sted mellem to Politimænd, alt mens hun udstøder uhyggelige, skingrende Hyl.

Uden for Skuret ligger en Række Cementtønder; den gamle pluskævede Betjent bøjer sig ned og kiger ind i den ene efter den anden.

Ud af en af dem stikker to Par smaa Ben i hullede Strømper; Betjenten vender Tønden om og hælder dens Indhold ud. Det er to smaa Dreng, vel en ni-ti Aar; de staar der med hinanden i Hænderne og kryber sammen af Kulde.

Ved Synet af Politiet bryder de ud i hæftig, forskrækket Graad. De fortæller, at de er løbet hjemmefra; Moderen var nylig død, og Faderen mishandlede dem stadig. De beder saa mindelig om Lov til at gaa.

Den gamle Politimand ser længe paa dem med et underligt dybt Blik; det synes, som han har Lyst til at opfylde deres Bøn — men de maa med alligevel; stille grædende følger de efter.

Saa gaar Turen hen mod en stor Nybygning paa Eng-havevejen.

Nede i Kælderen finder vi en hvidhaaret Mand krøben sammen i en Krog; en Pose med Klude under hans Hoved og en kroget Stok ved Siden vidner om hans usle Erhverv.

— — — —

Patruljen med sin sørgelige Fangst begiver sig paa Tilbagevejen; Morgen gryer, og det dæmrende Lys løfter det graa Taageslør fra Omgivelserne.

Jeg tænker paa alt det uhyggelige, jeg har været Vidne til denne Nat, al den Nød og Elendighed, som en stor By gemmer i sine Afkroge. Og den Tanke trænger sig ind paa mig: Hvor maa disse hjemløse Stakler ikke føle Had og Harme mod alle dem, som bygger lunt paa Livets Solside — hvor maa en Nat som denne,

i Slud og Kulde, ikke kunne faa Anarkismens vilde Tanker til at flamme i de ulykkeliges Hjærner!

Vort lille Land har Raad til at bygge skønne Kirker og pragtfulde Huse. Hvad om vi byggede et eller flere Hjem for de stakkels hjemløse Mennesker, der nu driver frysende om ved Nattetid eller ubarmhjærtigt overgives til Fattigvæsenets Forsorg?

Var det egentlig mere, end det store Bud om Næstekærlighed kræver?

København, i Januar 95.

Axel R. Broby.

Folkevise.

„Hvi vanker du saa ene
i Aftnen klam og graa,
alt stænkes Duggens Draaber,
og Mørket falder paa?“

Nu falmer Løv i Lunde og alle grønne Skove.

„Derfor jeg vanker ene
og gemmer Sorg i Sind:
min Sol og Fryd blev røvet
af Høstens kolde Vind.

Min Sol og Fryd, som lyste
og tindred i min Barm:
min Fæstemø, den fejre,
blev vristet af min Arm.

Mit Liv var som en Have,
hun var et Rosensflor,
som fyldte Urtegaarden
med Duft og Skønhed stor.

Mit Liv var som en Have
med Sang og Himmelguld,
og røde Blomster spired
af Jordens rige Muld.

Min Skænk var Blomsteraande
og liflig Honningvin
— da kom den barske Høstvind
og brød min Rose fin.

Da kom den barske Høstvind
og brød min Rose skær,
og alle Fugletunger
med Sangen tied kvær.

Med Tjørn og Tidsler mange
min Urtegaard nu staar;
alt Blomster ligger vissent
saa vide Øjet naa'r."

Nu falmer Løv i Lunde og alle grønne Skove.

Anders J. Eriksholm.

Den nye Opera.

En lille Skitse.

Nede i en dyb Kælder i Vendersgade sad i et lille Værelse ved et „langt“ Bord — sammensat af to mindre Borde — en halv Snes i høj Grad vrede Herrer. De havde faaet mangt et Glas Øl, og Samtalen var støjende. Den blev imidlertid afbrudt ved at en lille ilter Person, Skomager Petersen, tog Ordet:

— Ja, det hjælper ikke, Sangdirigenten skal hældes ud. Vi vil ikke, vi Sangere vil ikke ha' ham til at dirigere vos. Han siger, det Fæ, at jeg synger en halv Tone for lavt. Men det er ikke sandt! Jeg har sunget i Foreninger i 15 Aar, og jeg lader mig ikke Noget sige af den Lirendrejer. . . . Hvis vi ikke faar en anden Dirigent, synger jeg i hvert Fald ikke mere!

Den vrede Mand satte sig ned, og en anden vred Mand, meget vred Mand tog Ordet. Han var svensk.

— Hvad vi behöfva är en verklig Mester, icka en Fjols eller Indiot, vi behöfva emedlertid en Mand, Barber Hanson är god. Vi behöfva en Mand, icka en Fjols, for Jævlen, eller Indiot. Jag har sjungit for Sverigas förste Sångoutoritet, den lärde Proffosser Halström, jag har sjungit for Sverigas Konnung Carl den XV, och så

segar den Svinfan, at jag slets inta kan sjunga. Kan jag icka sjunga?

Flere Stemmer: „Jo, Gu' kan Du synge!“ „Naturligvis kan Du synge!“

Den vrede Mand fortsætter: Jag kan sjunga. Nu skal Ni h ra min Lifaria.

Og saa begyndte han at synge med den frygteligste Stemme:

:|: |: Gubben Noach |: var en hedersman |:
n r han gick ur arken
planterad' han på marken
mycke' vin, ja, mycke' vin,
ja, dette gjorde han.

:|: |: Gumman Noach |: var en hedersfru |:
hon gaf man sin dricka,
fick jag sådan flicka
:|: gifta jag mig |:
just på stunden nu.

— „Det er godt!“ raabte Flere. „Tak, det er nok!“ raabte Andre. „Stop, vi kjender den!“ raabte Alle i Munden paa hverandre. Men Svenskeren tørrede sit svedige H rhovede i sit r dt rnede L rredst rkl de og fortsatte:

:|: |: Aldrig sa' hon: |: k ra fa'r, n  n ! |:
sätt ifrån dig kruset,
nej, det ena ruset
:|: på det andra |:
l t hon gubben f .

Da Sangen var endt, fortsatte Svenskeren: Och om jag segar han, at jag aldeles inta kan sjunga. Men jag segar, at han  r b de blind och d fv . . . Vi må ha' en duglig Derigent!

— Rrr! Rrr! Maa jeg bede om Ordet! — Det var fhv. Sergent Aagesen (han var Bassanger i „Lyren“), der nu tog fat. Han havde stort Overskæg med nedhængende Spidser, Haaret skilt i Midten; paa det ene Øje var han blind, og med det andet kunde han ikke rigtig se. Og saa havde han en Mave som en Elefant. . . . Rrr! Rrr! . . . Maa jeg bede om Ordet! . . . han rømmede sig atter og atter; thi hans Røst var rusten, maaske af en noget for flittig Omgang med vaade Varer. — Og til mig sagde den ærede Dirigent . . Rrr! . . Rrr! . . . at jeg ikke kendte Noder. Jeg kender dem kanske bedre end han, har selv afskrevet for Kapellet. Ikke kende Noder! Rrr! Rrr! Jeg har afskrevet flere Tusinde, og har al Tid høstet Ros derfor.

Jeg lægger Arbejdet ned — indtil vi faar — en ny Dirigent . . . Rrr! Rrr!

I en lang Tid fortsattes Diskussionen paa denne Maade, men da Klokken blev Tolv, var Sangforeningen „Lyren“s Bestyrelse enige om, at man skulde tilskrive Dirigenten følgende Brev, som Formanden for „Lyren“ i en Haandvending affattede:

Hr. Deregent!

underteinede bestyrelse Af lyren meddeler dem herved, at Dig ikke længere er vores Deregent, hvilket vi herved meddeler dem.

bestyrelsen

Langt ude paa Vesterbro boede den unge Sangdirigent i et lille Hummer. Møblementet i hans Værelse ligesom lugtede af Fattigdom. Det bestod af en to-tre

Stole, et skrøbeligt Bord og en Jærnseng, der ikke havde noget luxuriøst Indhold. Allevegne flød det med Noder.

Hvor det kneb for ham! Han var for en Tid siden bleven færdig med den femte Opera og havde lige faaet den afsendt til det kongelige Theater. De fire var kommen tilbage. Hans Venner sagde om ham, at „*han vilde det umulige*“. Han havde i flere Aar dirigeret i forskellige Sangforeninger, men efterhaanden som hans Udvikling skred frem, var denne hans Virksomhed bleven ham modbydelig. Alle disse falske Toner, han dør hørte, irriterede hans Øre. Efterhaanden var han ogsaa bleven meget nervøs og pirrelig. Ethvert Ord, der kom forkert, stødte ham. Og naar hans Sangelever ikke kunde, hvad de skulde, skældte han dem ud, maaske strængere end nødvendigt. Men Folk fandt sig ikke i det. De vilde ikke finde sig i at høre hans Grovheder, naar de gjorde noget galt.

Selv var han efter et Optrin af den Art ganske ude af sig selv. Som den Aften, da han kom i Spektakel i „Lyren“. Den „Scene“ udartede til en hel Skandale, hvor de groveste Skældsord blev brugt. Aa, hvor han fortrød det bagefter! Men Stenen af Haanden og Ordet af Munden er ude af vor Magt.

Nu sad han hjemme i sit Logi, bleg, meget nervøs, ganske ude af Stand til at arbejde. Og hvad skulde han ogsaa tage fat paa? Hos begge Byens Musikforlæggere laa et Hæfte Sange til Bedømmelse; men hvem brød sig vel om Sange fra ham, den ubekendte Komponist?

Paa Theatret laa hans femte Opera. Men brød de sig vel om den? Maatte de ikke tro, at han var gal, bindegalt, at han i Løbet af tre Aar havde sendt dem fem Helaftens-Operaer. . .

Ja, og Værtinden havde været der! Hun kom og spurgte, om han ikke kunde have en Person til i sit Værelse. Det var bare for paa en fin Maade at lade ham vide, at hun ønskede, han skulde flytte. Hvor gjorde det ham ondt, at han ikke kunde betale denne fattige Kone, hvad han skyldte!

Skulde han forsøge et Spring ud i Mørket
saa var det Hele forbi ?

Der var Fest i det kgl. Theater. En ny Opera skulde første Gang høres. Byens fineste Navne sad i Parkettet, paa Balkonen en Krans af Københavns eleganteste Damer, i hvidt og kulørt. I Etagerne sad alle Byens musikalske Damer og Herrer. Hver Nerve var spændt.

Johan Svendsen løftede sit musikalske Scepter . . .
En-to-tre . . Det var Ouverturen Violinerne begyndte deres melodiske Sang, Violoncellerne klagede, Basserne brummede i Takt . . . Trompeterne brugte Marschtrit og gav Kompositionen Form og Farve.

Men ude paa Torvet gik der en nervøs, meget bleg ung Mand. Hørte han Bifaldet fra det feststemte Hus?

Hvad tænkte han paa? Han gennemgik i Tankerne hele sit Liv; ikke vævede han en lang Kæde fra Fødsel til nu, men han saa' sit Liv i Strejflys . . .
Den Time og den Time . . .

Den Aften slog han igennem og sejrede.

„Lyren“ havde samme Aften Fest. Den stod paa Vodroflund. Der var først Prolog, saa Sang og saa en Revu.

Og skønt man indenfor „Lyren“ var uenige om mangt og meget, et var man enige om, at Barber

Hansen, som nu var bleven „Lyren“s Dirigent, var hundredfold bedre end den forrige — *thi han forstod ikke at rette sig efter Folk.*

Ja ved Bordet Kl. 12 fremkom forhenværende Sergeant Aagesen endog med følgende, der af „Lyren“s Medlemmer blev modtaget med stærkt Bifald: — Rrr! . . . Rrr! . . . Mine Damer og Herrer! Rrr! . . . Rrr! . . . Vi er . . . Rrr! . . . Rrr! . . . i Aften stævnet til Fest . . Rrr! Rrr! Og jeg føler mig foranlediget til at tage Ordet paa Sangernes Vegne for at takke vor nye Dirigent. Han er en Mand, der forstaar sit Kram, han véd, at vi er med paa Noderne! Han véd . . Rrr! Rrr! . . at vi kan ta' Tonen, selv om den ligger lidt højt. Vor Dirigent leve!

Hurra'erne lød helt ude paa Vejen. Sangdirigenten takkede. Og „Lyren“s Medlemmer morede sig som aldrig tilforn, morede sig lige til den lyse Morgen.

De forstod ikke Aviserne næste Dag, da de i høje Toner berømmede den nye Opera.

De forstod ikke, at deres gamle Dirigent, den forrige, med et Slag var bleven en berømt Mand, hvis Operaer senere fandt Hus rundt omkring i Evropa.

De forstod det ikke, de var alle overbeviste om, at som Sangdirigent var Operaens Komponist en Umulighed — men Gud bevares, kunde Publikum finde Behag i hans Klingelingeling, saa for „Lyren“ gærne!

Ja, „Lyren“s Bestyrelse strakte sig endog saa vidt i Elskværdighed mod Komponisten af den nye Opera, at den tog et Par af hans Sange paa Foreningens faste Program.

En Skovtur.

Der var akkurat halvfjersindstyve Drenge.

Det vil sige egentlig var der to og halvfjers i Skolen. Men Jens Petersen kom ikke med paa Skovturen, fordi hans lille Søster var død i Gaar. Og Christian Møller havde Tandpine.

Derfor var der ikke mere end halvfjers — foruden Bestyreren naturligvis og fire Lærere og en Frøken.

Da Toget var kommen til Klampenborg, stillede Drengene sig op. Allerforrest gik Duksen med en stor Fane, og efter ham kom alle de andre, de største først, de mindste sidst. Lærerne gik ved Siden af, og det gjorde Frøkenen ogsaa.

Men allerbagerst gik lille Oluf ganske alene.

Han var den mindste af alle Skolens Drenge, og derfor kom han sidst. Og da de andre havde stillet sig op, fire og fire, blev han ganske alene tilbage i sidste Række.

Det var han nu ikke en Smule ked af. Han havde sit eget Flag med, paa Ryggen en grøn Botaniskerkasse og paa Benene et Par Kadetbukser, som han havde faaet Lov til at grise til, saa meget han lystede. Rigtig-nok havde han en ny Kasket paa, og den havde han

faaet Ordre til at være meget forsigtig med. Men han havde allerede regnet ud, at saa snart han havde spist det halve af sin Mad, vilde han proppe Kasketten ned i Botaniskassen, og saa behøvede han ikke mer at passe paa den.

Saa marscherede Drengene op gennem Skoven — ad den brede Landevej, som gaar forbi Kirsten Pihl og Bakken og videre til Fortunen. De sang, saa det stod efter:

Dan-mark dej-ligst Vang og Væn-ge —

Og de, der gik forrest, var et helt Vers foran de bagerste, og lille Oluf, som var allerbagerst, var endnu en Linie bagefter. Men det var bare saa meget gemytligere, og om det saa var Sanglæreren, saa lo han ad det. Hvert Øjeblik raabte de Hurra, saa det klang mellem de grønne Træer. Og naar der sprang et Dyr over Vejen, svingede de med Fanerne, men naar der kom en hel Flok, blev de ellevilde af Fornøjelse.

Og de drak Vand hos Kirsten Pihl og de spiste Frokost i Ulvedalene. De legede Røver og Soldat og Salt og Brød og løb om Kap ned ad de høje Bakker.

Men hver Gang de marscherede videre, stillede de sig op i Række og Geled. Og der var mange Folk, der mødte Skolen i Skoven den Dag, og alle sammen lagde de Mærke til lille Oluf, der gik bagerst og skridtede ud det bedste, han havde lært. Sit Flag havde han i Armen, rød var han i Kammen og svært sort om Næverne, og Kasketten havde brillant Plads i Botaniskassen, for det var allerede længe siden, han havde spist sin Mad.

Men den ene Haand havde han i Lommen, og en Gang imellem raslede han med 50 Øre, han havde faaet

af sin Mo'er til at købe Boller og køre i Karussel for paa Bakken.

Det vil sige, der var nu egentlig ikke mere end fem og fyrre. Den ene Femøre havde han tabt, da han talte Pengene paa Perronen i København. Men det var nu saa længe siden. Han havde faaet tørret Øjnene og næsten glemt Ulykken.

*

*

*

Nu var Skolen kommen op paa *Bakken*.

Det kan nok hænde, det kneb med at holde Orden i Rækkerne! Men Lærerne sagde, at saadan skulde det være, for der var mange Folk paa Bakken den Dag, og der kunde let blive nogle af Drengene borte. Saa var det ogsaa allerede nær Aften. Solen var godt i Færd med at gaa sin Vej, og Kl. 9 skulde de med Toget hjemad.

Saa snurrede de i Karussel og kastede med Ringe efter Knive, som de aldrig fik fat i. Hans Frandsen i øverste Klasse, som altid skulde seje sig, slog med Køllen paa Tyrehovedet for at vise, hvor stærk han var, og allesammen flokkedes de om Mester Jakels Theater.

Men lille Oluf havde faaet Kig paa de hvide Mus, der løb midt i det store Bur, og efter den Tid brød han sig slet ikke om noget andet. Da de skulde marschere fra Stedet, hvor Musene var, gik han sidelæns og baglæns og faldt over sine egne Ben — altsammøn for at kige efter Musene.

Og da de paa Tilbagevejen igen kom forbi Musemanden, listede Oluf sig hen til ham. Han vilde blot et Øjeblik se paa Musene og saa løbe efter de andre.

Men hvordan det 'nu var eller ikke var, saa glemte Oluf al Ting over de hvide Mus.

Se — hvor de snusede op og ned, op og ned. Saa blev de staaende og stirrede paa ham med deres røde Øjne. Saa var der én, der bed en anden i Halen, den skreg og bed igen, de andre løb til og peb med, og der opstod et forskrækkeligt Spektakel, saa Manden maatte dunke ordentligt i Buret for at faa dem til at holde Fred.

Det var umaadelig morsomt. Lille Oluf købte Brød til Musene for alle de Penge, han havde igen, og Musemanden klappede ham paa Kinden, fordi han var saa god mod Dyrene, og fortalte ham, hvordan han havde faaet Musene ovre i Rusland, og hvordan han rejste rundt med dem i alle Verdens Lande.

Og mens han fortalte og Oluf lyttede og spurgte og madede Musene, sank Solen helt ned bag de brede Bøge. Frøerne kvækkede i Fuglesangssøen, rundt om tændte de Lys i Teltene, og der var fulde Folk, som raabte og sloges, og Gendarmer, der arresterede dem.

„Jeg maa hjem!“ sagde Oluf. Og afsted pilte han, det bedste hans Ben kunde bære ham.

Men hvor var nu de andre? Han løb og løb, faldt saa og slog sig, saa han maatte sidde lidt paa Bænken udenfor et Telt og græde. Han løb igen, men kunde ikke finde ud af Bakken. Og da han endelig naaede til Udgangen, laa Skoven der saa stor og saa sort, saa han slet ikke turde gaa ud i den.

Saa vendte han om igen og gik ind mellem Bakkens Lys og Mennesker. De andre maatte vel være der et Sted — de kunde da ikke tage hjem til Byen og rent glemme ham derude.

Men han kunde ikke finde mindste Spor af dem. Og Aftenen led, og Maanen stod stor og rund paa

Himlen. Ind mellem Træerne og bag om Teltene laa Skyggerne sort og grimt. Larmen blev større, Musiken skingrede, saa det gjorde ondt i hans Øren, og ud fra nogle af Teltene lød Sang, saa skarp og fæl, at det var helt uhyggeligt at høre paa.

Da blev lille Oluf alvorlig bange. Han fandt sig en gammel Bænk bag et Telt, og der satte han sig og græd bitterlig.

Og som han græd, var der nogen, der lagde Haanden paa hans Skulder. Han saa' i Vejret og gav et højt Skrig fra sig. Foran ham stod en lille gammel Mand med en spids graa Hue paa Hovedet. Hans Ansigt var malet med rødt og blaat og grønt, hans Klæder var klistrede over med underlige Figurer af Sølv- og Guldpapir.

„Lille Dreng ikke bange for mig“, sagde Manden paa et helt gebrokkent Sprog.

Men Oluf skreg igen og vilde løbe sin Vej.

„Lille Dreng ikke bange“, sagde Manden igen. Og saa tog han Oluf ved Haanden og trak ham ind i et lille Bræddeskur.

Der hang en bitte lille Lampe i Loftet, men Oluf rystede saadan og havde Øjnene fulde af Taarer, saa han ingen Ting kunde se.

„Lille Dreng ikke bange“, sagde Manden. Men Oluf rev sig løs fra ham og vilde ud.

„Du stjæler Børn!“ skreg han. „Jeg kender Dig nok! jeg har læst om Dig i en Historiebog!“

Og saa faldt han, saa lang han var, og slog Panden mod Tærskelen til Skuret.

Men Manden med den spidse, graa Hue og det malede Ansigt, tog ham i sine Arme og lagde ham paa en Bænk. Saa dyppede han en Klud i Vand og badede

Olufs Pande, alt imens' han snakkede godt for ham. Men Oluf lukkede Øjnene fast i, for han turde ikke se paa det fæle malede Ansigt.

„Lille Dreng ikke bange for mig“, sagde Manden. „Mig ikke gøre lille Dreng Fortræd. Mig ingen slem Mand — men meget fattig Mand. Mig maa male Ansigt og gøre Grin, for at faa Mad til mine Børn. Mig har selv smaa Børn — se blot.“

Oluf lukkede Øjnene lidt op og saa' hen til Siden. Paa Gulvet sad en lille Pige og legede med en Dukke, og henne bag i Stuen stod en Dreng paa Olufs Alder og stirrede paa ham med store Øjne.

Den lille Mand blev ved at bade Olufs Pande, og da der var gaaet en lille Tid, kom Drengen hen til Bænken, hvor han sad. Han tog hans Haand og saa' paa ham med store, sorte Øjne. Saa sagde han noget i et fremmed Sprog, som Oluf ikke forstod, men hans Fader oversatte det for ham, og det betød saa meget som, at Oluf skulde have det halve af hans Aftensmad.

Og efterhaanden fik Oluf Munden paa Gled og fortalte, hvordan han var bleven borte for sine Kammerater. Han kom til at tænke paa sin Fa'r og Mo'r og stak i at græde igen. Men den lille, gamle Mand trøstede ham med, at han i Morgen tidlig skulde bringe ham hjem til København. Nu var det for sent. Det sidste Tog var allerede gaaet, og om lidt lukkede Bakken.

Saa tog han en Krukke med Smør og Brød ned fra en Hylde og gav sig til at smøre Mad til sine egne to Børn og den fremmede Dreng. Oluf spiste med god Appetit, og imens fortalte Manden om alt, hvad han havde set paa sine Rejser.

Derefter redte han Seng til Børnene paa Gulvet henne i en Krog, klædte dem af og kyssede dem til Godnat.

„Deres Moder døde i Spanien“, sagde han til Oluf.
„Mig være dem baade Fa'r og Mo'r.“

Lidt efter laa Oluf paa Bænken. Om sig havde han en gammel Frakke, under Hovedet en Byldt. Han stirrede op i Lampen, der hang og saa' saa søvnig ud. Og han saa' paa den lille gamle Mand, der stod og vaskede Farven af sit Ansigt. Et underligt gammelt Ansigt var det med Rynker og Furer paa Kryds og Tværs og store, sørgmodige Øjne. Men hver Gang han saa' hen til Oluf, nikkede og smilte han.

Saa blev Lampen mere søvnig endnu, og al Ting viskedes ud i en Taage for Olufs Øjne. Han sov ind og drømte om hvide Mus og Dannebrogspaner imellem de grønne Træer, om Dyr, der sprang i Skoven, og om smaa Drenge, der sad og græd gudsjammerlig.

*

*

*

Næste Morgen, da Oluf vaagnede, stod den gamle Mand bøjet over Bænken, hvor han laa. Han havde en gammel Frakke paa og gule Bukser og en stor, høj Hat, der skinnede forskrækkeligt.

„Nu køre vi hjem“, sagde han. „Saa bliver Fa'r og Mo'r glade.“

Og Oluf sprang op og gned Søvnens af sine Øjne.
„Du tabt Kasket?“ spurgte Manden.

Men Oluf lukkede Botaniskerkassen op og trak den nye Kasket ud. Den var ren og pæn. Bukserne saa slemme ud, men det gjorde jo ingen Ting.

Saa kyssede han den lille Pige, der sov endnu, og gav Drengen Haanden. Og saa gik den lille Mand med ham til Stationen og fik ham ind i en Kupé.

„Nu Du finde selv hjem“, sagde han. „Og nu Du aldrig mere tro, at stakkels Gøgler stjæler smaa Børn!“

*

*

*

Nu er det Vinter. Men Oluf længes efter Sommeren. For naar Bakken bliver lukket op næste Aar, skal han ud og hilse paa den lille gamle Mand med Drengen og den lille Pige — hvis de da er der endnu.

Carl Ewald.

Prins Buris og liden Kirsten.

I.

Det var Prins Buris og Søster hans
— Sophie, den onde Kvind —
de sade sammen i Højeloft
og talte ved Kærternes Skin.
„Sig, Broder min, staar ej din Hu
til snart en Brud at fæste?
Hvad tykkes dig om Kirstenlil
— hun var vel værd at gæste?“

„Den Mø, du nævner, min Søster kær,
ret aldrig min kan blive,
thi visseligen Kong Volmer ej
sit Minde dertil vil give.
Du véd, han er saa stolt en Drot,
han ej en Bejler taaler,
hvis Skikkelse ej laanes Glans
af Fyrstekronens Straaler.“

„Nu — ængstes du for min Husbond slig
og for hans Herskervilje,
jeg raader dig, uden Kongens Lov,
til Jomfruens Hjærte gilje.

Men kanske ogsaa du bær Frygt
for Kirstens stolte Lader?"

Sophies Læber blotter spotsk
to hvide Perlerader.

„Stolt Kirsten er en saa høvisk Mø
og Kongens nære Frænke,
ej vil jeg ved lønligt Elskovs-Stævn
den højbaarne Jomfru krænke.“

Dronningens Øjne skyder Lyn:

„Vel talt, min Broder kære!
jeg sande maa min Husbonds Ord,
som gav dig liden Ære.

Før Volmer bort udi Leding drog
vi taltes ved i Sale.

Et Gifte mellem Kirsten og dig
jeg monne bringe paa Tale.

Han Afslag gav med Haan og Harm:

„En Frøken væn og fager
min Søster er, men Buris lig
en Dreng paa Bondens Ager“.

Det flammed saare i Buris' Blik,
og Rødmen brændte hans Kind:
„Nuvel, er dette Kong Volmers Ord,
saasandt skal han kende mit Sind!
Han kende skal, at Fyrsteblood
i mine Aarer rinde!

• — Nu koste, hvad det koste vil:
stolt Kirsten maa jeg vinde!“

Prins Buris ganger af Højeloft,
han løfter sit Hoved stolt.
Dronningen sidder med Smil paa Kind,
men Smilet som Jærnet er koldt:
„Du skænked mig saa besk en Skaal,
min Drot og Husbond kære!
Nu til et Hævnens Flammebaal
jeg lader Kviste skære!“

II.

Liden Kirsten vandrer i Urtegaard
— den skæreste Blomst blandt de Blomster skære —
som Guldets paa Tøn er hendes Haar,
som Ringen hun monne om Armen bære.
Og Øjnene skinne saa blaa og klare:
en himmelsk Verden de aabenbare. —
Men giftig-røde Blomster gro i Løn af sorten Tilje.

Saa mangelen stolt Ridder i Kongens Gaard
med Skarlagens-Kofte og Sværd ved Lænde
den fagre Jomfru gav Hjærtesaar
og monne af Elskov til hende brænde.
Bly var liden Kirsten som væne Lilje,
ej nogen Mand hun skænked Godvilje.

Hr. Buris bejler til Jomfruens Gunst,
han snildelig véd sine Ord at føje
med Hovmands Tunge — men alt omsonst,
ej Kirstenlil løfter mod ham sit Øje.
Det maa Hr. Buris for Dronningen kære:
„Stolt Kirsten er en Jomfru med Ære!“

Sophie slaar ud sin snehvide Haand:
„Min Broder, det maa jeg for Sanden sige,
kan ej du tvinge en Liljevaand,
ret aldrig tvinger du Land og Rige!
Men æsker du Kvinderaad: saa brug Liste
— jeg Elskovs-Runer skal for dig riste.“

Liden Kirsten løser sit gyldne Haar,
at gange til Ro i sit Sengekammer;
hun kender, hvor Barmen hæftigt slaar,
hun kender, hvor Blodet i Aaren flammer.
Hun kaster sig ned paa det Silkeleje
— men runebundet er hendes Veje.

Liden Kirsten binder sit Haar paa Stand,
ad mørke Veje hun hastigen vanker:
„Luk op, Hr. Buris, min Fæstemand,
af Elskov til Eder mit Hjærte banker.“
Hr. Buris tog fra baade Slaa og Skode:
„Gud signe min Søsters Runer gode!“ —
Men giftig-røde Blomster gro i Løn af sorten Tilje.

III.

De Fakler, de skinne i Kongeborg,
fyldt er de Bægre til Rande.
Kong Volmer er vendt fra Leding hjem
med Sejerens Guldbaand om Pande.
Men Uglen tuder i vilden Skov og drøvelig Smaafuglen
kvæder.

„Og sig mig, Sophie, min Hustru kær,
hvor stedes Kirsten, min Søster?
Hvi er hun ej mødt i Højeloft,
hvor Svende og Møer sig forlyster?“

„Derom maa du spørge, kær Husbond min,
men Svaret saa lidet gavner:
din Søster dvæler i Fruerbur
— en Datter i Armen hun favner.“

Kong Volmer træder i Gulvet saa haardt,
hans Kinder vorde hel hvide:
„Op, mine Svende! til Kirstens Borg
I fluks udi Natten udride!

Op, mine Svende, I raste ej mer,
til Kirstenlils Borg I drage.
I sætte den Mø paa Sadlen op
og vender med hende tilbage.“

De Svende, de ride i Natten ud,
kun liden var deres Glæde,
og da de kom til det Fruerbur,
med Sorrig i Sind de indtræde.

„Stolt Kirsten! I stande af Lejet op;
vi bringe jer Bud saa ilde.
Kong Volmer er vendt fra Leding hjem,
han byder jer komme til Gilde.“

De toge den Jomfru ved hviden Haand
og løfted paa Sadelgjorde.
Det var liden Kirsten, bleg om Kind,
hun segned afmægtig til Jorde,

Det var liden Kirsten med blegen Kind
i Sindal og Guldsmors-Klæde.
Blandt Svende og Møer i Højeloft
hun monne for Kongen indtræde.

„Velkommen du være, kær Søster min,
du unde os maa den Glæde
i sene Kvæld ved vor Gildesfest
at danse og lifligen kvæde.“

Det var liden Kirsten, med Rosenkind
hun dansede ud saa vide.
Kong Volmer med skarpen Ørneblik
fast paa hendes Gang monne lide.

Saa dansed efter de Svende og Møer
lystelig Side om Side.
Stolt Kirsten segned i Dansen brat,
Mælk drypped fra Brysterne hvide.

Det var Konning Volmer, hans Kind var hvid,
og Øjet var hvast at skue:
„I hente, Dreng, de Svøber ind,
jeg hilse vil Kirsten, den Frue!“

Det var Konning Volmer, han løfted Haand
mod Søster sin udi Vrede.
Stolt Kirsten, den væne Liljevaand,
hel ynkelig monne ham bede.

Hun fanged ej Naade, ej Skaansels-Ord,
de Svøber skar Strimer røde.
Kong Volmer, han var saa grum i Sind,
han pisked den Jomfru til døde.

Det var liden Kirsten, med Marmorkind
hun laa paa det Purpurklæde,
om hende stod de Svende og Møer,
de monne saa bitterlig græde.
Men Uglen tuder i vilden Skov og drøvelig Smaafuglen
kvæder.

IV.

Det var Prins Buris, han maatte bøde
saa haardt og grumt for sin Elskovs-Brøde.

Kong Volmer, han var saa ond i Sinde,
han lod hans Øjne, de klare, blinde.

Han lod hans Haand og hans Fod afhugge,
han spærred ham ind bag Slaa og Lukke.

I Vestervig bag de Klostermure
han lænket sattes i Fangebure.

I Vestervig bag de Klosterstene,
dér lagdes til Hvile Kirstens Bene.

Det var Prins Buris, den ussel Fange,
hver Dag til Kirstens Grav monne gange.

Det var hans Trøst, mens de Timer skride,
han skulde hvile ved hendes Side.

Saa randt der Vinter og sollys Sommer,
Kong Volmer var en saa umild Dommer.

Ej glemte Kongen sin dyre Frænke,
ej løstes Buris' den tunge Lænke.

I Vestervig bag de Klosterstene,
dér lagdes til Hvile Kirstens Bene.

De Tider skifte, de Tider rinde,
end lever Kirstens og Buris' Minde.

End lyder til os fra svundne Dage
den gamle rørende Elskovs-Sage.

Anders J. Eriksholm.

Julenats-Synet.

En Historie fra gamle Dage.

I.

Det er Tid, du tager dit Tøj frem, Inger, at vi kan komme til Kirke, før Messen begynder.“

„Jeg gaar ikke med, Moster.“

„Er du fra Samlingen, Pige? Du véd vel, at alle kristne Mennesker møder til Vorherres Fest; kun de gamle og kranke og de, som er vanslægtede fra deres Fædres Tro, bliver hjemme.“

„Det véd jeg, Moster; men jeg er ikke karsk. Jeg har saadan Hovedværk, at det helt sortner for mine Øjne.“

„Saa du er ikke karsk, Inger? En synderlig Ting da, at du ikke har talt derom før.“

To graa, skarpe Øjne fæstede sig forskende paa den unge Piges Ansigt.

„Inger forklagede sig over sin Værk, da hun var ude at stænge for Gaardsrummene“, lød det fra en rank, sorthaaret Knøs, der stod med Ryggen mod det store Klædeskab og strøg sin flade Haand kærtegnende over en brun Skindhue.

„Ti du kun stille; min Dreng, og lad Inger selv svare for sig! . . Se, se, du har forklaget dig til Henning, min Pige — du betroer dig nok helst til de unge Karle.“

„Henning spurgte mig, hvi jeg var saa bleg.“ Det kom i en lav og usikker Tone.

„Nu er du ikke bleg, Inger! Men bliv du kun hjemme og se til at blive frisk til Fromessen i Morgen.“

Inger følte Blodet blusse i sine Tindinger; thi hun mærkede godt, at Mosteren ikke troede hende. Hun turde ikke løfte sit Blik fra Gulvet af Frygt for at møde de to graa, skarpe Øjne. Saa vilde Mosteren straks se, at hun løj. Og hun kunde ikke aabenbare sin Moster den sande Grund, hvorfor hun ikke gik med til Midnatsmessen. Hun kendte den jo næppe selv. Det var en lønlig Anelse, en uforklarlig Magt, der havde betaget hende; en indre Stemme havde hvisket til hende, at det baadede hendes Lykke bedst, om hun blev hjemme. Og hun havde foresat sig at adlyde denne hemmelighedsfulde Stemme.

Hun hørte Henning rømme sig og Mosteren gaa over Gulvet. Saa løftede hun sine Øjne, sendte Henning et taknemligt Blik og keg derpaa sky hen paa Mosteren, hvis statelige Matroneskikkelse var ved at forsvinde i den grønne Klædeskaabe med de store Sølvhægter.

Henning nikkede til hende bag Moderens Ryg; der glimtede et lyst Smil i hans klare, brune Øjne. Han stod med Haanden paa Dørgrebet, rede til at gaa, ventede bare paa, at Moderen skulde blive færdig med at hægte Kaaben.

„Lad os saa i Guds Navn komme af Sted, Henning. Du, Inger, lyser os ud og stænger Døren; gak

kun til Ro i dit Kammers, Pige, men agt paa at være vaagen, naar vi kommer tilbage.“

Inger tog Tællepraasen, der brændte paa Chatollet, og lyste Mosteren og Henning ud gennem Forstuen. De nikkede venlig til hende og forsvandt snart ned ad den mørke Gade. Hun hørte Kirkeklokkernes højtidelige Kalden til Midnatsmessen og skelnede tavse Skikkelser, som fra de nære Huse stævnede ud i Mørket. Der var en, som bevægede sig hen imod hende. Hastig stængte hun Døren og løb ind i Stuen.

Hvor var der uhyggeligt stille i den lange, halvmørke Bjælkestue! Inger havde aldrig før siddet ene nogen Julekvæld. Hun begyndte bittert at angre, at hun ikke var gaaet med til Messen. Naar Henning var borte, følte hun sig saa utryg i dette Hus; det var, som alt stirrede paa hende med kolde, fremmede Øjne, og hun tyktes sig saa ensom og forladt, at Taarerne piblede frem i Øjenkrogene og randt ned ad hendes Kinder.

Det gjorde de ogsaa nu. Hun gemte sit lille, brunlokkede Hoved med de blide, bedrøvede Øjne i sine Hænder og brast i Graad.

Hun græd over sin Ensomhed, over sit stakkels fattige Liv hos Mosteren, hvor hun maatte være taknemlig for hver en Bid, der blev hende rakt. Fra hun var en lille Pige, havde hun været i Mosterens Hus; de havde fortalt hende, at hendes Fader, den velhavende Klædehandler Ib Eriksen, havde drukket og doblet sig fra Gaard og Grund og af Fortvivlelse derover lagt voldelig Haand paa sig selv. Der var slet intet blevet til liden Inger, ikke en Hvid; hendes eneste Arv var hendes Moders Halssmykke og Brudering. Saa havde Moster Mariane, den rige Garverenke, taget det forældre-

løse Barn til sig og lovet at opdrage det i kristelig Tugt og Alvor.

Og det Løfte havde Moster Mariane trolig holdt. I kristelig Ydmygheds og Lydigheds Aand var Inger opdraget. Mariane var en god Opdragerske; men med sit myndige, kolde og strænge Væsen havde hun ikke formaaet at drage Barnet til sig i Kærlighed. Inger havde aldrig mærket, at der bankede et Hjærte bag Mosterens stramme, sorte Klædestrøje.

Men ogsaa Henning var bleven opdraget strængt, næsten lige saa strængt som Inger. Han holdt dog alligevel meget af sin Moder, vidste Inger. Det kom vel af, at han havde et langt bedre Sind end hun. Han var saa god og føjelig, gjorde aldrig sin Moder imod, mens der var Stunder, da Inger var tvær og opsætsig. Det var, naar hun i Mosterens Ord og Miner syntes at læse, at hun bare var et fattigt, hjemløst Barn, som altid burde gaa med en Tak paa Læben for al den Godhed, der vistes hende. Inger kunde skrige, naar denne knugende Følelse kom over hende, skrige højt af indeklemmt Sorg og Smærte.

Havde Henning ikke været, vilde hun vist ikke have kunnet holde det ud i Mosterens Hus. Henning havde været hende en fornøjelig Legebroder og en trofast Kammerat. Og nu — nu var han hendes ejegode Hjærtensven. De havde givet hinanden deres Tro ved Skovgildet i Sommer, men havde dulgt deres Kærlighed for Moster Mariane. De vidste, at hun vilde ikke lide det. Kanske anede hun noget derom alligevel; thi paa det sidste havde hun næsten ikke taalt, at Henning skiftede et Ord med Inger.

Nej, Inger kunde ligesaa godt straks rive Hennings Billede ud af sit Hjærte, om hun bare mægtede det; thi

hun var fuldt forvisset om, at Mosteren ikke vilde give sit Minde til deres Giftermaal. Kanske vilde hun blive jaget bort som en Tøjte, om Henning aabenbarede sin Kærlighed til hende for Moderen.

Inger stemmede Hænderne mod sin bankende Pande og græd stærkt og længe.

Hun forbandede sin Fader, at han havde handlet saa ilde imod hende. Men saa mindedes hun, at Mosteren havde sagt, det var en Dødssynd at tale eller tænke onde Ord om sin Fader eller Moder eller dem, der var en i Faders og Moders Sted. Og endnu frygteligere maatte det være, at tænke slige syndefulde Tanker paa den hellige Julekvæld.

Hun sprang op i vild Angst og Uro. Hendes Hjærte bankede voldsomt, og Tankerne jog i forvirret Hast gennem hendes Hoved. Det var, som sælsomme Skyggelegemer traadte frem fra Krogene og truede ad hende. Dagens glade, løndomsfulde Forudfølelse af, at denne Aften vilde bringe hende Lykke, var borte; hendes Blod næsten stivnede af Skræk over at finde sig alene i Halvmørket i dette stille, fremmede Hus.

Da saa' hun pludselig Henning for sig. Saa køn og kæk, han havde set ud, som han stod dér ved Døren i sit Stadstøj, med den brune Skindhue paa det sorte, buskede Haar! Hun grebes af en ubetvingelig Længsel efter ham — efter at føle sig tryk i hans Nærhed. Endnu kunde hun vist naa til Kirke, før Messen var endt og før den grufulde Stund, da Julenats-Synet viste sig, mens Præsten signende hævede den hellige Hostie.

Hurtig svøbte hun et Klæde om sig og ilede ud i det sorte Mørke.

II.

Foruden Inger var der et Menneske til, som hin hellige Julekvæld forsømte Midnatsmessen, skønt hverken Alderdom eller Skrøbelighed hindrede ham i at give Møde.

Det var Tyge Kræmmer eller „Lange Tyge“, som han almindelig kaldtes — en halvgammel, slunken Gnier med et Par lange Ben og to missende Øjne.

„Lange Tyge“ havde i sin Ungdom bisset Landet rundt med Kræmmerposen, pranget og tusket Folk sine Varer paa med sin evig strømmende Veltalenhed og sine smaa, indsmigrende Øjne. Nu ejede han en Gaard paa Hjørnet af Storgaden med en stor og værdifuld Klædesbod.

Det var ikke for Markerne og Dalerne, tjent ved Kræmmerposen, at Tyge havde skaffet sig Hus og Hjem i Købstaden. Han vilde sikkert aldrig have kunnet bringe over sit Hjærte, at lade de kære Møntsorter slippe sig af Hænde. Nej, Tyge havde faaet Gaard og Grund paa lettere Vis. En Aften for mange Aar siden havde han ved Kortspil vundet det alt sammen fra Klædehandleren Ib Eriksen, der siden Hustruens Død havde spillet og sviret langt over sine Raad og Evner. Ib havde været drukken, da han gav sig af med det vanvittige Spil. Da han Morgendagen efter kom til Besindelse og saa', at han havde gjort sig selv og sin lille

Datter til Stoddere, blev han aldeles ude af sig selv af Sorg og Skam. Om Aftenen fandtes han hængende død i en Snor paa Klædesloftet.

Dette kendte hvert Menneske i Byen. Men der var noget, Byens Folk ikke kendte, og det var den sande Sammenhæng med Tyges og Ib Eriksens Kortspil hin Aften. Ingen andre end Tyge selv kendte den. Ib havde været omtaaget af Drik og Dunst. Han havde ikke ænset de behændige Kunster, Tyge havde øvet med Kortene. Tyge havde spillet *falsk*, mens han havde tirret Ib til at drikke. Ved Falskneri havde han bemægtiget sig Ib Eriksens Købmandsgaard.

„Lange Tyge“ var dog ingen større Kæltring, end han kunde føle Samvittighedsnag. Særlig i de sidste Aar, efter at Inger var bleven voksen, havde Samvittigheden pint ham mange Gange. Det næsten gjorde ham ondt for den unge Pige, hvem han havde berøvet hendes Hjem og Arvelod.

I slige Anfægtelsens Timer havde han grundet over, hvorlunde han skulde sone sin Skyld mod Ib Eriksen. Langt om længe og efter megen Overvindelse havde han fattet den Beslutning, at han vilde give Ibs Datter hendes Arvegods tilbage, naar han laa paa sit yderste — eller kanske nogen Tid før —, og han havde ladet opsætte et Dokument, hvorved Inger tilskreves Gaarden med Klædesbod og alt, som det havde været tilforn, mens Ib levede.

Dermed mente Tyge at have gjort alt, hvad hans Samvittighed og Kristenpligt paa nogen Maade kunde forlange. Men Samvittigheden lod ham alligevel ikke i Ro. Den hviskede til ham, at han burde give Inger sin Fædrenelod straks, uden Opsættelse. Og Samvittigheden nøjedes ikke med at hviske, den talte højere og højere,

og dens Stemme blev Gang efter Gang mere bydende. Tyge maatte høre Stemmen, og han maatte omsider ogsaa love at føje den.

Han besluttede at udføre den gode Gerning paa selve Julekvælden. Dog var det ikke hans Agt saadan uden videre at give Afkald paa den Gaardsens Grund, hvor han i mange Aar havde været Herre, og som ingen jordisk Magt kunde formene ham Retten til at byde over. Nej, Tyge var ikke den Mand, der solgte sin Ret for et Maal Linser. Han vidste nok, hvordan han handlede, selv naar det gjaldt om at købe Lægemidler for sin syge Sjæl.

Inger skulde vel have Gaarden med alt, hvad den hørte til; men ikke før Tyge havde vundet dobbelt saa megen Rigdom, som han nu ejede. Den Rigdom vilde Tyge vinde paa følgende Vis: Naar Julenats-Synet drog over Jorden i den hellige Midnatsstund, og de fordømte Sjæle slæbte afsted med deres gyldne Skatte, vilde Tyge gøre disse Skatte til sine ved at stænke dem med Vievand, som han for den Lejlighed havde stjaalet i Kirken ved sidste Messe. Synet viste sig kun et flygtigt Nu; men naaede Tyge at faa Vievandet stænket, før Synet forsvandt, saa var ikke alene Guldets hans, men han var ogsaa fri for Synd. Tyge lovede sig selv, at han skulde nok gribe det rette Øjeblik.

Med al sin Rigdom vilde Tyge drage bort den samme Nat. Langt bort til udenrigske Handelsstæder, hvor han vilde grunde prægtige Boder, som ingen før havde set Mage til. Gavebrevet paa Gaarden vilde han selv før sin Afrejse give i Ingers Hænder.

Tyge var vel fornøjet over sin snilde Tanke, og han ventede med Længsel den kommende Midnatsstund.

Da Juleklokkerne havde ringet til Messe, stak han den lille Flaske med Vievandet til sig og gik ud i Mørket.

Hans Hjærte bankede en Kende ved Tanken om det Tog af Helvedes fredløse Aander, han gik i Møde; men han bekæmpede sin Angst. Han havde jo Vievand hos sig — intet ondt kunde tilføjes ham. Og han *vilde* vinde Guldet, det røde, tindrende Guld . . .

Var det egentlig rigtigt af ham at give Gaarden fra sig og drage bort som en Flygtning? Ingen Mand afstod nok godvillig, uden en Skillings Vederlag, fra det, han kaldte sit. — Tankerne tog paa at arbejde i Tyges Hjerne. Hans smaa, hurtige Øjne glødede. Han saa' for sig de skære, blanke Gulddynger, saa' dem ved Siden af sine egne Sølvdalere i de hvide Lærredsposer — saa' sig selv sidde hjemme i Boden en silde Nattetime, tællende Guldmønterne op paa Bordet i lange Ruller . . .

Nej, det skulde blive Løgn! Ib Eriksens Tøs skulde ikke have hans gode Gaard og Bod. Skyldte han hende noget? Skulde han drage af Land for hendes Skyld? Forlade sit Hjem og flakke om som en Eventyrer! Jo, det vilde tage sig kønt ud. At han havde været saa tossegod at nære en slig Tanke! Tyge stampede i Jorden, mens hans Fingre krummede sig som rovgriske Kløer efter Guldet — Genfærdenes Guld.

Havde Tyge haft Gavebrevet til Inger hos sig, da vilde han have sønderdelet det og spredt Stumperne for Nattens Vinde. Men han havde det ikke; det laa forvaret i hans Pengekiste, allerøverst, blandt Dalerne og Sedlerne, der var lagt frem til Rejsen. Godt gemt var det imidlertid, hvor det laa, og ingen utidige Øjne skulde falde paa det.

Det lakkede mod Midnat, mens Tyge vandrede om i den mørke Nat. Han tænkte paa det, der skulde komme, men følte ingen Frygt, skønt han vel vidste om dem, der havde gaaet paa samme Veje som han, og som i Stedet for at vinde Guld og Skatte, havde mistet Sans og Samling.

Da hørte han pludselig en Susen over sit Hoved, en Susen, der foer ham isnende gennem Marv og Ben. Nu maatte det vel komme, tænkte Tyge, og klemte Fingrene fast om Vievandsflasken. Den susende Lyd forstærkedes, og det lysnede gennem Mørket af en hvidlig Taagesky. Det var, som alt blev levende ude i Natten. Sælsomme Skikkelser dukkede frem, sprang, løb afsted i største Hast. Der var Nissen med sin røde Hue, de graa Dværge med deres Smedehamre, Varulven og Dragerne, der ruger over deres Skatte, Mosekonen og Lygteemanden, som leder Nattevandreren paa vilse Stier; de yndelige Vandféer og Havfruerne, som spaar Sømanden Død og Ulykke, kom svævende i Taageskyen. Alle Jordens og Havets underlige Livsformer gled forbi i lynsnar Rækkefølge.

Tyge stod uvægerlig, med stive Øjne, holdende Vievandsflasken i den ene, løftede Haand. Der glimtede et rødt Skær gennem Taagen; det var Skærsildens Aander og de fordømte Sjæles Tog, der drog frem. Først kom Præster, der havde taget Penge for Messer, de aldrig havde læst, eller som havde nægtet at begrave fattige, der ikke kunde betale Kirkens Bønner. Saa fulgte druknede, hvem Døden havde krystet i Favn, inden de havde faaet Tid til at bede et Bønnens Ord, og som nu strakte de kolde, vaade Arme mod Kirkegaardens Kors. Derefter kom Gniere, hvis eneste Tragten havde været at sanke jordisk Gods, og som nu til

Straf derfor maatte slæbe omkring med deres døde Skatte . . .

Genfærdenes Guld glimrede for Tyges Øjne. *Nu* maatte Vievandet stænkes!

Da voksede pludselig en Skikkelse frem mellem ham og Guldet, en sort Skikkelse med blegt Aasyn. Om det var en Mand eller Kvinde, kunde Tyge ikke se; men han saa', at Trækkene var Ib Eriksens. En uendelig Rædsel betog ham; Vievandsflasken faldt ham af Haanden, og med et Skrig segnede han til Jorden.

III.

Kirken var halvt fyldt af højtidsklædte Mennesker, mest mindre Borgerfolk og Tjenestetyende, da Mariane og Henning traadte ind. De nikkede hilsende til alle Sider, og fra mange modtog de en dyb Genhilsen. Alle nærede stor Agtelse for den værdige Garverenke. De fattige havde hende at takke for megen Goddædighed, som hun øvede i Løn, og de velhavende søgte, formedelst Marianes Rigdom, at vinde hendes Gunst.

„Hun har ligefuldt en dygtig spansk Holdning, den Garverenke“, hviskede en lille, gulbleg Skoflikkerkone til sin Naboerske. Skoflikkerkonen var misundelig paa alle, der havde mere end hun.

„Ja, men *hun* har ogsaa noget at kro sig af.“ Det kom i en rask Tone og med et drilsk Sideblik.

Den lille, gulblege Kone lod sig ikke anfægte af denne Finte, fordi hun til Tider satte Næsen lidt højere end sine ligestillede. Hun fortsatte:

„Mon det skulde have noget paa sig, at Hans Ejlers Grete skal være Marianes Sønnekvinde?“

„Vist ikke. Efter hvad der ymtes om, har Henning alt fæstet sig en Brud; der siges Inger Ibs Datter.“

„Inger Ibs Datter! Den Fattig-Tøs! Det giver Mariane aldrig sit Minde til.“

„Kanske dog. Mariane er vist ikke slet saa stor-laden, som somme holder for.“

Skoflikkerkonen sendte sin Naboerske et vredt Blik og vendte sig fornærmet fra hende.

Imedens havde Mariane taget Plads i en Stol, hvor de mere velhavende Borgerkoner plejede at sidde — næst efter Herskaberne og Embedsmandshustruer.

Der laa en Skygge af Bekymring over hendes Ansigt. Hun tænkte paa Inger. Hvor havde hun gjort alt for at opfostre den unge Pige til Sanddruhed og kristelig Ydmyghed. Og dog var det næsten, som Ingers Stivsind voksede Dag for Dag. Som nu i Aften — hvorfor vilde hun ikke gaa med til Messen? Mariane var ganske vis paa, at Inger slet ikke var krank. Men hun havde ikke villet tvinge hende; til Herrens Hus bør man ikke tvinge nogen, mindst paa en saa højhellig Aften.

Det var Stridbarheden i Ingers Sind, som ofte tegnede de mørke Rynker paa Marianes Pande og gav hendes Stemme den haarde, myndige Klang. Grenen maatte bøjes, mens den var ung, mente Mariane; men hun begyndte at frygte, at *hun* ikke vilde kunne bøje den.

Hun havde længst mærket, at Henning bar Kærlighed til Inger, hvor godt han end søgte at dølge det. Det kunde hun vel ikke forbyde ham; men hindre kunde og vilde hun, at han blev Ingers Husbond. Ikke fordi Inger intet ejede; Henning havde jo Gudskelov nok for dem begge. Men Mariane ængstedes for, at det stride og trodsige, der slumrede i Ingers Sind, vilde volde Henning Ulykke og Fordærv.

Gudstjenesten tog sin Begyndelse. Marianes Pande klaredes under den højtidsfulde Bøn, og hun lagde sin Bekymring, som alt andet, i Guds Hænder.

Men Henning havde set den mørke Skygge over hendes Aasyn, og en Anelse sagde ham, at den gjaldt

Inger. Hans Moder sørgede vist over, at Inger ikke vilde gaa med til Messen. Hun bar megen Omsorg for Inger, vidste han, skønt hun altid var saare stræng imod hende. Det slog pludselig ned i ham, at hans Moder og Inger slet ikke forstod hinanden. De anede ikke, hvad som dulgte sig i hinandens Sjæle. Inger troede, Mosteren var haard og grum, og hans Moder kendte ikke, at det var Følelsen af hendes Fattigdom og ydmygende Stilling, som forbitrede Ingers Sind og vakte hendes Trods. Havde hun kendt det, da vilde hun have handlet anderledes. Men Henning lovede, at han endnu denne Julekvæld vilde sige til sin Moder, at hun tog Fejl af Inger.

Henning følte en glad Ro i sit Indre ved sit stille Løfte. Han lod Blikket glide ud i Kirkerummet, hen over de mange festklædte Mennesker, hvis Ansigter lyste af Andagt og Fred.

Hans Øjne dvælte en Stund ved Altrets gyldne Kar, ved de rige og skønne Forsiringer paa Helgenbilledernes Rammer, fæstede sig dernæst paa Billedet af Guds hellige Moder, hvis malede Straalekrans lyste i Kærternes Skin.

Og Gudstjenesten skred, med Bøn og Messe og Lovsangshymner, mens Røgen fra de duftende Virak-skaale steg mod Loftet i hvide Buer.

Præsten hævede signende Hostien og satte den atter paa Altret. Der lystes Fred over alle, sunde og syge, og Menigheden strømmede ud.

Ved Kirkens Udgang hørte Henning sin Moder sige:
„Men dér er jo Inger!“

I en halvmørk Krog, lige inden for Kirkedøren, var den unge Pige, bleg og forskræmt, krøben sammen.

Hun havde løbet hele Vejen, mens hendes Hjærte havde banket i Angst for, at hun skulde se det rædselsfulde Julenats-Syn. Allerede var hun naaet Halvvejen, uden at skelne andet end det sorte Mørke. Da var der med ét kommen en svag Lysning paa Himlen, som af et Stjærneglimt, og hun havde lige foran sig set en Mand med vilde, fortrukne Træk og den ene Haand løftet som til Slag. Hun havde styrtet afsted i vild Flugt. Der lød et Skrig efter hende, og hun hørte en Lyd som af et Legemes Fald; men hun saa' sig ikke tilbage, løb bare fremad, stærkere og stærkere.

Hvor følte hun sig tryk nu, i Hennings og Marianes Nærhed. Hun saa' slet ingen andre end de to; ænsede ikke de mange forundrede og nysgerrige Øjne, der keg paa hende. Der skød op i hende en Trang til at kaste sig ned for Mosterens Fødder og bede hende om Tilgivelse.

Men hun gjorde det ikke. Hun sagde ingen Ting. Tavse gik de tre hjem ad den mørke Kirkevej.

Først da de stod inde i Stuen, og Inger saa', at der var et mildt, varmt Glimt i Marianes Blik, brød hede Taarer frem af hendes Øjne. Hun kastede sig om Mosterens Hals og hviskede bønlig:

„Vær ikke vred, Moster. Jeg løj for Dig — jeg var ikke krank, da jeg nægtede at gaa med til Messen.“

Mariane strøg hende blidt over Haaret.

„Derfor lod Gud heller ikke din Samvittighed have Ro, Barn. Herren selv sendte dig derhen.“

IV.

Det var Juledag. En frostklar Dag med gylden Sol over Byens højtidsstille Gader.

Henning og Inger sad i Dagligstuen. Det buldrede muntert i den store Ovn, og en behagelig Duft af Bøgevarme og Røgelse opfyldte Rummet. Ind gennem Rudernes smaa Felter faldt et Stænk af Sol, som i en blank Strime lyste hen over Chatollets udskaarne Figurer og Slyngninger af Løvværk.

Der skinnede et lyst Smil over Ingers Ansigt. Mariane og Inger havde nys været ene en Stund, en god Stund, hvor milde varme Ord havde fejlet al Bitterhed og Trods bort af Ingers Sind.

„Der kommer Fremmede til Huse, tror jeg.“ Henning havde kiget ud ad Vinduet og lyttede nu efter Trin i Forstuen.

Døren gik op, og ind traadte Retsdommeren.

Han var ingen sjælden Gæst i velhavende Borge-res Huse — heller ikke i Marianes.

„Mit Ærinde angaar Inger Ibs Datter“, sagde han, efter at Mariane havde ført ham til Sæde ved en Kande Vin og et Fad med Bagværk.

Blodet foer op i den unge Piges Kinder. Hvad i Himlens Navn mon Retsdommeren dog vilde hende?

Han vedblev:

„En af vor Bys Borgere, Kræmmer Tyge Lavgesen, er i Nat død. To velagtede Mænd fandt ham

liggende kold og stiv under aaben Himmel, da de vendte hjem fra Midnatsmessen; Døden maa pludselig være kommen over ham paa Vej til Kirken, hvor ingen mindes at have set ham.“

Dommeren gjorde en Pavse, før han fortsatte:

„I Tyge Lavgesens Gemmer har man i Dag fundet et retsligt gældende og bekræftet Dokument, hvorved Gaard og Bod og alt, som det tilforn beroede i Ib Erikssens Tid, tilfalder sammes Datter Inger, som her staar . . .“

Inger hørte ikke mere. Blodet begyndte at suse for hendes Ører. Hun saa' en Mand med vildt, fortrukket Ansigt staa ude i den mørke Nat. Hans Haand løftede sig truende imod hende, og hun følte Angsten i sig. Men saa syntes hun, at Manden ikke længere truede ad hende; han vinkede, at hun skulde komme hen til ham. Og han tog hende ved Haanden, førte hende til et stort Hus, ind i en Klædesbod, og sagde, at det altsammen var hendes. Saa kom Henning. Han sagde, at hun vel vilde have, Brylluppet skulde staa her i hendes Fædrenegaard. I det samme begyndte Kirkeklokkerne at ringe, og de ringede saa højt og rungende, at hun ikke kunde svare Henning et Ord — —

Hun slog Øjnene op og sansede, hvor hun var. Først Retsdommeren, saa Mariane og derefter Henning kom hen og ønskede hende til Lykke.

Svend Vonved.

Et gammelt fransk Folkesagn fortæller, at man Julenat — i det Øjeblik, Præsten ved Midnatsmessen hæver den hellige Hostie — kan se overordentlige Ting. Alt, hvad der af skabte

Væsener findes under og over Jorden, stiger da frem og viser sig som et uhyre Luftsyn. Men sjælden er der nogen, som har set dette Syn; thi paa den Tid, det viser sig, er alle gode Kristne i Kirke. Det sker dog, at en eller anden ung Karl, som er vanslægtet fra sine Forfædres Tro, stjæler Vievand i Kirken og forsømmer Messen for at se Julenats-Synet; thi hvis det lykkes nogen at kaste Vievand paa de Skatte, Spøgelserne fører med sig, saa er han ikke blot Herre over alle Skattene, men tillige fri for Synd. Man tror dog ikke, at det er lykkedes for nogen af dem, der forsøgte derpaa.

S. V.

